

# 2024

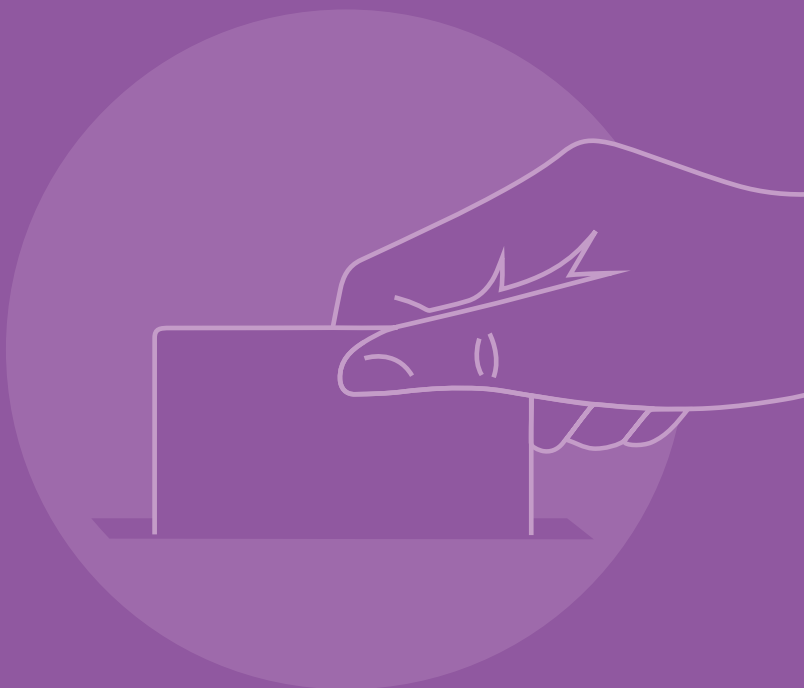
PRESIDENTINVAALI JA  
EUROPARLAMENTTIVAALIT

---

# 3

# VAALI- OHJEET

Ennakkoäänestys laitoksessa



OIKEUSMINISTERIÖ  
JUSTITIEMINISTERIET

---



VAALIT  
VAL

## VAALIOHJEET VUONNA 2024 TOIMITETTAVIA VAALEJA VARTEN

Oikeusministeriö antaa vaalilain (714/1998) 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille seuraavat vaaliohjeet 28.1.2024 toimitettavaa presidentinvaalia sekä 9.6.2024 toimitettavia europarlamenttivaaleja varten. Vaaliohjeet ovat voimassa 1.12.2023 – 30.6.2024.

### *Vaaliohjeet*

- Nro 1: Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät
- Nro 2: Vaalilautakunnan tehtävät
- Nro 3: Ennakoäänestys laitoksessa
- Nro 4: Ennakoäänestys kotimaan yleisessä ennakoäänestyspaikassa
- Nro 5: Kotiäänestys
- Nro 6: Ennakoäänestys ulkomailla
- Nro 7: Vaalipiirilautakunnan tehtävät

Helsingissä 20. päivänä lokakuuta 2023

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija

Laura Nurminen

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ  
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö  
Text: Justitieministeriet

Paino: Grano Oy, 2023  
Tryckning: Grano Oy, 2023

## Sisällys:

<b>1. YLEISTÄ VUODEN 2024 VAALEISTA .....</b>	<b>6</b>
<b>2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET .....</b>	<b>9</b>
2.1 Yleistä .....	9
2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu .....	9
<b>3. VAALITOIMIKUNTA .....</b>	<b>12</b>
3.1 Vaalitoimikunnan kokoonpano .....	12
3.2 Päätösvaltaisuus .....	12
3.3 Vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus .....	12
<b>4. LAITOSÄÄNESTYS .....</b>	<b>14</b>
4.1 Yleistä laitosaänestyksen järjestämisestä .....	14
4.2 Laitosaänestyksen valmistavat toimenpiteet .....	16
4.3 Laitosaänestyksen kulku .....	23
4.4 Äänestäjän avustaminen .....	37
4.5 Järjestyksen ylläpito .....	38
4.6 Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle .....	38
4.7 Vaalimateriaalin palauttaminen ennakoäänestyksen päätyttyä .....	40
<b>5. MUITA OHJEITA .....</b>	<b>41</b>
5.1 Oikeusministeriön vaalisivut .....	41
5.2 Oikeusministeriön palvelunumero .....	41
5.3 Vaaliviranomaisten yhteystiedot .....	41
5.4 Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa .....	41

## Liitteet:

LIITE 1: Eräitä määräaikoja vuoden 2024 presidentinvaalissa ja Eräitä määräaikoja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa .....	42
LIITE 2: Ilmoituskortti .....	57
LIITE 3: Lähetekirjelomake .....	59
LIITE 4: Vaalikuori .....	60
LIITE 5: Lähetekuori .....	61
LIITE 6: Luettelo ennakolta äänestäneistä .....	62
LIITE 7: Lähetekuorten kuittauslista -lomake .....	64
LIITE 8: Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä .....	65



## Lukijalle

Tervetuloa tärkeään tehtävääsi vaaleissa! Tehtäväsi on vastuullinen, mutta vaalilaista, tästä ohjeesta sekä koulutuksesta saat kaiken tarvitsemasi tiedon.

Aloita tutustumalla vaalilakiin, esimerkiksi tulostamalla se itsellesi osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>. Tutustu siihen huolellisesti ja pidä se saatavilla, kun hoidat tehtäviäsi.

Ennakoäänestyksen kulku kuvataan yksityiskohtaisesti vaalilain luvussa 5 (46-66 §:t) ja vaalipäivän äänestyksen kulku luvussa 6 (67-83 §:t). Jos työskentelet ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisen parissa, vaalilain 63 §:n lisäksi kirjeäänestyksen säännökset luvussa 5a tulevat sovellettaviksi. Kiinnitä huomiota vaalilain 184-186 §:iin, koska nämä säännökset koskevat velvollisuuksiasi vaalitehtävissä. Vaalikohtaisia säännöksiä presidentinvaalista on vaalilain luvussa 10 ja europarlamenttivaaleista luvussa 12.

Kun olet opiskellut vaalilaista tehtävääsi koskevat säännökset, lue tämä ohje, joka perehdyttää sinut tarkemmin tehtäviisi.

Vaaliviranomaisten toimintaan sovelletaan lisäksi kuntalakia (410/2015) ja hallintolakia (434/2003). Hyvän hallinnon periaatteet koskevat myös vaaliviranomaisia. Se tarkoittaa esimerkiksi, että sinun on vaaliviranomaistehtävissä toimittava yhdenvertaisesti sekä palveltava äänestäjiä asianmukaisesti ja ystävällisesti. Kuntalain tulkinnasta parhaiten saa neuvoja Kuntaliiton juristeilta.

Oikeusministeriö on julkaissut vaaliviranomaisten tietopankin Vaalipoolin, joka löytyy osoitteesta [www.vaalit.fi/vaalipooli](http://www.vaalit.fi/vaalipooli). Vaalipooli toimii materiaalipankkina, josta vaaliviranomaiset löytävät tietoa vaalien järjestämisen eri osa-alueista vastaavista viranomaisista, vaaleihin liittyvää ohjeistusta koottuna sekä toimintamalliehdotuksia erilaisiin vaalivarautumisen tilanteisiin.

Ennen tämän ohjeen julkaisua oikeusministeriö on lähettänyt kunnille kuntakirjeen (2.6.2023), joka löytyy myös [vaalit.fi](http://vaalit.fi)-sivustolta. Kirjeessä on ohjeistusta muun muassa äänestyspaikkojen valinnasta ja varustamisesta sekä vaaliviranomaisten esteellisyydestä ja kelpoisuudesta.

Pidä vaalilaki ja tämä ohjekirja aina mukanas, kun hoidat tehtäviäsi, niin sinulla on useimpiin kysymyksiin vastaus valmiina käden ulottuvilla.

Koska vuonna 2024 toimitetaan kahdet vaalit, presidentinvaali ja europarlamenttivaalit, nämä vaaliohjeet ovat yhteiset molemmille vaaleille. Säästä siis tämä ohje presidentinvaalin jälkeen myös europarlamenttivaaleja varten.

# 1. YLEISTÄ VUODEN 2024 VAALEISTA

## Vuoden 2024 presidentinvaali

Tasavallan presidentin vaali (presidentinvaali) toimitetaan sunnuntaina 28 päivänä tammikuuta 2024. Ennakköäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 17.–23.1.2024 ja ulkomailla 17.–20.1.2024. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakköäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 10.1.2024.

Presidentinvaalin mahdollinen toinen vaali (toinen kierros) toimitetaan sunnuntaina 11.2.2024. Toisen vaalin ennakköäänestys toimitetaan kotimaassa 31.1.–6.2.2024 sekä ulkomailla Suomen edustustoissa ja suomalaisissa laivoissa 31.1.–3.2.2024.

## Vuoden 2024 europarlamenttivaalit

Europarlamenttivaalit toimitetaan sunnuntaina 9 päivänä kesäkuuta 2024. Ennakköäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 29.5.–4.6.2024 ja ulkomailla 29.–1.6.2024. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakköäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 22.5.2024.

## Vaalilainsäädäntö

Presidentinvaalin toimittamisesta säädetään perustuslain 54 ja 55 §:ssä sekä vaalilaissa (714/1998; <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>).

Europarlamenttivaalien toimittamisesta säädetään EU:n vaalisäädöksessä (säädös edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömällä vaaleilla, 76/787/EHTY, ETY, Euratom) ja vaalilaissa.

Vaaliviranomaisten tulee tämän ohjeen lisäksi huolellisesti tutustua vaaleja koskevaan lainsäädäntöön. Vaaliohjeet vain täsmentävät laissa määrättyjä menettelytapoja.

## Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Äänioikeudesta presidentinvaalissa säädetään perustuslain 14 §:n 1 momentissa. Presidentinvaalissa äänioikeutettu on jokainen Suomen kansalainen, joka viimeistään ensimmäisen vaalin vaalipäivänä täyttää 18 vuotta. Äänioikeutettuja vuoden 2024 presidentinvaalissa ovat siten 28.1.2006 ja sitä aikaisemmin

syntyneet Suomen kansalaiset. Äänioikeutetut ovat samat ensimmäisessä ja toisessa vaalissa.

Europarlamenttivaalien äänioikeudesta säädetään perustuslain 14 §:n 2 momentissa. Äänioikeutettuja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa ovat 9.6.2006 ja sitä aikaisemmin syntyneet Suomen kansalaiset sekä Suomen äänioikeusrekisteriin ilmoittautuneet muiden EU:n jäsenvaltioiden kansalaiset sen mukaan kuin vaalilaissa säädetään.

Vaalikelpoisuudesta presidentinvaalissa säädetään perustuslain 54 §:n 1 momentissa ja vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa vaalilain 164 §:ssä

## **Äänioikeusrekisteri ja ilmoituskortti**

Digi- ja väestötietovirasto perustaa presidentinvaalin ja europarlamenttivaalin äänioikeusrekisterit, joihin otetaan ne henkilöt, jotka ovat väestötietojärjestelmän tietojen mukaan äänioikeutettuja näissä vaaleissa.

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin vaalilain 18 §:ssä ja europarlamenttivaalien osalta myös 19 §:n 2 momentissa luetellut tiedot, sellaisina kuin ne ovat presidentinvaalin osalta väestötietojärjestelmässä perjantaina 8.12.2023 kello 24 ja europarlamenttivaalin osalta perjantaina 19.4.2024 kello 24. Presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa ja mahdollisessa toisessa vaalissa käytetään samaa äänioikeusrekisteriä.

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) ja lähettää sen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Jos äänioikeutettu on ottanut käyttöön Suomi.fi-viestit, äänioikeusilmoitus lähetetään sähköisesti. Presidentinvaalin osalta jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle laaditaan kaksi ilmoituskorttia, jotka lähetetään samassa lähetyksessä viimeistään torstaina 4.1.2024. Toinen ilmoituskortti on presidentinvaalin ensimmäistä vaalia varten ja toinen mahdollista toista vaalia varten. Europarlamenttivaalien osalta ilmoituskortti lähetetään viimeistään torstaina 16.5.2024.

Ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänestäjän oman vaalipiirin alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista sekä niiden osoitteista ja aukioloajoista.

## **Äänestäminen**

Äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Ennakkoon äänioikeutettu voi äänestää



- 1) missä tahansa vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Nämä paikat julkaistaan osoitteessa [www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi); tai
- 2) vaalilain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa, jos hän on siellä hoidettavana tai sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta; tai
- 3) vaalilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa, jos hän kuuluu laivan henkilökuntaan; tai
- 4) eräin edellytyksin kotonaan vaalilain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kotiaäänestyksessä tai
- 5) kirjeitse, mikäli hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakköäänestysajanjakson ja vaalipäivän.

Vaalipäivänä äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa (äänestyspaikassa), joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen ja joka mainitaan äänestäjälle lähetetyssä äänioikeusilmoituksessa. Vaalipäivänä äänestys toimitetaan kello 9–20 jokaisessa kunnassa äänestysalueittain.

## 2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET

### 2.1 Yleistä

Vuoden 2024 presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien toimittamisesta kunnassa huolehtivat seuraavat vaaliviranomaiset. Keskusvaalilautakuntaa lukuun ottamatta vaaliviranomaiset asetetaan erikseen presidentinvaalia ja erikseen europarlamenttivaaleja varten:

- kunnan keskusvaalilautakunta,
- vaalilautakunta,
- vaalitoimikunta,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija,
- kotiaanestyksen vaalitoimitsija ja
- vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla.

### 2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen olemaan vaaliviranomaisena ja mainittu nimenomaisesti, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain (365/2003) 27–30 §:n esteellisyysääntelyä<sup>1</sup>.

#### 2.2.1 Kelpoisuusrajoitukset

Keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla ehdokas.<sup>2</sup>

Vaalitoimitsijana yleisessä ennakkoäänestyspaikassa ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso<sup>3</sup>, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

---

1 Vuoden 2024 vaaleissa kelpoisuusrajoitus- ja esteellisyystilanteet kunnan vaaliviranomaisissa ovat käytännössä harvinaisia ehdokkaiden pienestä määrästä johtuen.

2 Sama rajoitus koskee myös vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vaalilautakunnan mahdollisia avustajia.

3 Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyissä parisuhteissa eläviä henkilöitä.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana kotiaänestyksessä ei saa olla

- ehdokas
- eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaaliavustajana vaalipäivän äänestyspaikalla ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaavaltainen henkilö (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu).

## 2.2.2 Esteellisyysääntelyn soveltaminen kunnan vaaliviranomaisiin

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa viranomaisessa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian tai sen asianosaisen välisen suhteen vuoksi.

Esteelliset henkilöt luetellaan hallintolain 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä päättää asianomainen toimielin. Esteellisen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyysääntelyä sovelletaan:

- keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta:

- vaalilautakunnan jäsenen eikä varajäsenen<sup>4</sup>,
- vaalitoimikunnan jäsenen eikä varajäsenen,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijaan,
- kotiaänestyksen vaalitoimitsijaan, eikä myöskään
- vaalipäivän äänestyksen vaaliavustajaan.

---

4 Eikä vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin mahdollisiin avustajiin (ks. myös alaviite 2).

### 2.2.3 Vaaliviranomaisen vastuusta

Vaalilain 185 §:n mukaan, jos kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

## 3. VAALITOIMIKUNTA

### 3.1 Vaalitoimikunnan kokoonpano

Presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien ennakoäänestyksen järjestämisestä laitoksessa (laitosäänestys) huolehtii kunnanhallituksen hyvissä ajoin ennen vaaleja asettama vaalitoimikunta.<sup>5</sup> Vaalitoimikunta on voitu asettaa samalla kertaa vuoden 2024 presidentinvaalia ja europarlamenttivaaleja varten.

Vaalitoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2023) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

### 3.2 Päätösvaltaisuus

Vaalitoimikunta on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Mikäli syntyy tilanne, jossa sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat tilapäisesti poissa, kolmijäseninen vaalitoimikunta valitsee keskuudestaan tilapäisen puheenjohtajan kunnan hallintosäännön määräysten mukaisesti. Vaalitoimikunnan on oltava päätösvaltainen ottaessaan vastaan äänestyksiä.

Uuden luottamushenkilön valitsemisesta kunnan toimielimeen kesken toimikauden säädetään kuntalaissa.

### 3.3 Vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilain 184 §:n 2 momentissa säädetään valtuutuksen saaneen vaalitarkkailijan oikeudesta olla läsnä silloin kun vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään. Läsnäolo-oikeus koskee siten paitsi kokouksia myös vaaliviranomaisen kaikkea muutakin toimintaa.

---

<sup>5</sup> Useissa kunnissa yksi vaalitoimikunta ehtii huolehtia ennakoäänestyksestä kaikissa kunnan alueella olevissa laitoksissa. Jos ennakoäänestyspaikkoina olevia laitoksia kuitenkin on useita, on kunnanhallituksen asetettava tarvittaessa useampia vaalitoimikuntia. Harkittaessa asetettavien vaalitoimikuntien lukumäärää tulee ottaa huomioon, paitsi laitosten määrä ja koko, myös se, että sisäisen järjestyksen ylläpitämisen turvaaminen erityisesti rangaistuslaitoksissa voi aiheuttaa sen, että ennakoäänestyksen toimittaminen niissä vie huomattavasti aikaa.

Vaalitarkkailijoilla on oikeus vaalitoimitusta häiritsemättä seurata vaaliviranomaisen kaikkia tehtäviä. Oikeusministeriö voi valtuuttaa kotimaisen tai ulkomaisen vaalitarkkailijan koko maan alueelle ja kunnan keskusvaalilautakunta kunnan alueelle. Jos laitosäänestystilanteeseen tulee vaalitarkkailijoita, ilmoita asiasta keskusvaalilautakuntaan, tarkasta tarkkailijoiden valtuutus ja merkitse tieto asiasta vaalipöytäkirjaan.

## 4. LAITOSÄÄNESTYS

### 4.1 Yleistä laitosaänestyksen järjestämisestä

#### 4.1.1 Missä laitoksissa ennakoäänestys järjestetään?

Laitoksia, joissa ennakoäänestys järjestetään, ovat:

- 1) Sairaalat, esimerkiksi: yleissairaalat, terveyskeskusten vuodeosastot, psykiatriset sairaalat jne.;
- 2) Ympäri vuorokautista hoitoa antavat ja muut kunnanhallituksen määräämät sosiaalihuollon toimintayksiköt, esimerkiksi: vanhainkodit ja vastaavat yksiköt, hoito-, hoiva-, veljes- ja sairaskodit, sosiaalihuoltolaissa, vammaispalvelulaissa ja kehitysvammalaissa tarkoitetut palvelutalot, asunot, päihdehuollon laitokset, kehitysvammalaitokset jne. Määriteltäessä sitä, kuuluuko sosiaalihuollon toimintayksikkö suoraan vaalilain 46 §:n 2 momentin perusteella (ja siis ilman kunnanhallituksen päätöstä) ennakoäänestykseen piiriin, ratkaisevaa on, annetaanko yksikössä ympärivuorokautista hoitoa. ”Muista sosiaalihuollon toimintayksiköistä” on kunnanhallituksen tehtävä päätös hyvissä ajoin ennen ennakoäänestyksen alkamista;
- 3) Rangaistuslaitokset, esimerkiksi: vankilat, vankimielisairaalat jne. sekä
- 4) Puolustusvoimien varusmieskoulutusta antavan joukko-osaston varuskunnat tai Rajavartiolaitoksen varusmieskoulutusta antavat yksiköt,

#### 4.1.2 Kuka saa äänestää laitoksessa?

Ennakoäänestyspaikoiksi määrätyissä laitoksissa saavat äänestää vain niissä hoidettavina olevat tai niihin otetut henkilöt. Esimerkiksi sairaalan poliklinikalla hoitoa saamassa käyvällä henkilöllä taikka sairaalan henkilökunnalla tai armeijan kantahenkilökunnalla ei ole oikeutta äänestää laitosaänestyksessä.

### 4.1.3 Äänioikeuden käyttämisen estymisestä

Yleisissä vaaleissa äänioikeutettuja ovat myös ne, joiden toimintakelpoisuutta on tuomioistuimen päätöksellä rajoitettu tai jotka on julistettu vajaavaltaiseksi, esimerkiksi sairauden vuoksi.

Laitoksissa, kuten esimerkiksi psykiatrisissa sairaaloissa, voi olla hoidettavana potilaita, joiden tila äänestyksen toimittamishetkellä on sellainen, etteivät he yleisten periaatteiden mukaan voi käytännössä suorittaa oikeudellisesti merkittäviä toimia, jollainen äänestäminen yleisissä vaaleissa on.

Yleisillä periaatteilla tarkoitetaan sitä, että henkilön kyky itsenäiseen tahdonmuodostukseen on edellytys pätevän oikeustoimen tekemiselle.<sup>6</sup> Yleisesti ottaen oikeustoimikelpoisuus edellyttää halua tehdä päätöksiä ja kykyä ilmaista tahtonsa, kykyä ymmärtää eri vaihtoehdot sekä kykyä ymmärtää päätöstensä ja tekojensa seuraukset. Oikeustoimikelpoisuus arvioidaan aina suhteessa tehtävään päätökseen sekä sen monimutkaisuuteen ja seurauksiin.<sup>7</sup>

Vaalitoimikunnan on näissä tapauksissa tapauskohtaisesti ratkaistava, kykeneekö henkilö äänestämään. Ennen asian ratkaisemista vaalitoimikunnan on suositeltavaa tapauskohtaisesti pyytää kyseisen äänioikeutetun tilaa tuntevan hoitohenkilökunnan tai muun asiantuntijan arviota asiasta. Käytännössä vaalitoimikunta harkinnassaan joutuu vahvasti nojautumaan tähän arviointiin. Lisäksi on muistettava, ettei vaalitoimikunnalla ole oikeutta pääsyyn äänioikeutetun terveys- tai hoitotietoihin. Viimekätinen harkintavalta äänestyksen toimittamisesta on kuitenkin aina vaalitoimikunnalla.

Jos äänestämistoimitus on henkilön osalta ehditty jo aloittaa, mutta vaalitoimikunta toteaa, ettei hän kykenekään äänestämään eikä äänestystä siten ole mahdollista viedä loppuun, äänestys on keskeytettävä. Asiasta tulee tehdä merkintä ennakoita äänestäneistä pidettävään luetteloon (vaalilomake nro 7).

Jos äänioikeutettu on lääkärin määräämässä eristyksessä tai karanteenissa, hänen on annettava äänestää, jos laitoksen terveydenhuoltohenkilökunta sen sallii. Tällöin vaalitoimikunnan suojautumiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Laitoksen työntekijää voidaan tarvittaessa käyttää avustajana vaalitoimikunnan ja äänestäjän lähikontaktien välttämiseksi.

---

<sup>6</sup> Esimerkiksi itsenäisen tahdonmuodostuksen osalta Korkein oikeus ennakkopäätöksessään 2004:8 katsoi, että "[...] B:ltä on hänen sairastamansa dementian vuoksi puuttunut kyky itsenäiseen tahdonmuodostukseen hänen tehdessään 12.1.1995 allekirjoitetun testamentin ja että testamentin tekemiseen on siten vaikuttanut B:n sieluntoiminnan häiriö. Testamentti on sen vuoksi pätemätön."

<sup>7</sup> Esimerkiksi: <https://www.mielentervestalo.fi/fi/mielenterveys-ja-toimintakyky/oikeustoimikelpoisuus-ja-mielenterveys>



#### 4.1.4 Milloin ennakkoäänestys laitoksessa toimitetaan?

Vuoden 2024 presidentinvaalin

- ensimmäisen vaalin ennakkoäänestysajanjakso aloitetaan kotimaassa keskiviikkona 17.1.2024 ja lopetetaan vaalipäivää edeltävänä tiistaina 23.1.2024 ja

- toisen vaalin ennakkoäänestysajanjakso aloitetaan keskiviikkona 31.1.2024 ja lopetetaan tiistaina 6.2.2024.

Vuoden 2024 europarlamenttivaalien ennakkoäänestysajanjakso aloitetaan kotimaassa keskiviikkona 29.5. ja lopetetaan vaalipäivää edeltävänä tiistaina 4.6.2024.

Laitoksessa ennakkoäänestys toimitetaan vähintään yhtenä ja enintään kahtena ennakkoäänestysajanjaksoon kuuluvana päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina.

Äänestäjällä, joka ennakkoäänestykselle määrättyinä aikoina on saapunut ennakkoäänestyspaikkaan, mutta ei ole ehtinyt äänestää sinä aikana, on oikeus äänestää sanotun ajan päätyttyäkin. Toimitusta ei siis saa laitoksessa keskeyttää tai lopettaa ennen kuin jokainen, joka äänestämistä varten on saapunut ennakkoäänestyspaikkaan ennen sen sulkemista, on saanut tilaisuuden käyttää äänioikeuttaan.

## 4.2 Laitosäänestyksen valmistavat toimenpiteet

### 4.2.1 Laitosäänestyksessä tarvittava vaalimateriaali

Keskusvaalilautakunta toimittaa vaalitoimikunnalle kaikki laitosäänestyksessä tarvittavat vaaliasiakirjat ja -tarvikkeet hyvissä ajoin ennen ennakkoäänestyksen alkamista. Vaalitoimikunnan on tarkastettava saamansa materiaali ja mikäli jotain puuttuu, otettava viipymättä yhteys keskusvaalilautakuntaan.

Presidentinvaalissa keskusvaalilautakunta jakaa vaalimateriaalin erikseen ensimmäistä vaalia ja erikseen toista vaalia varten.

Vaalitoimikunnan on varmistuttava siitä, että ennakkoäänestysasiakirjat eivät lopu kesken äänestystoimituksen. Tätä varten vaalitoimikunnan on hyvä etukäteen selvittää, kuinka monta äänioikeutettua kussakin laitoksessa on.

## 4.2.2 Mitä laitosäänestyksessä tarvitaan?

### Vaaliasiakirjat:

- 1) Äänestyslippuja (pakattuna 100 kappaleen nippuihin);  
Presidentinvaalin osalta äänestysliput ovat ensimmäisessä vaalissa valkoisia ja toisessa vaalissa ruskeita. Vaalitoimikunnan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että ensimmäisessä ja toisessa vaalissa käytetään oikeita, asianomaiseen vaaliin tarkoitettuja äänestyslippuja. Europarlamenttivaaleissa äänestysliput ovat valkoisia;
- 2) lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5; **liite 3**). Lähetekirjeenä voidaan laitosäänestyksessä käyttää myös äänestäjällä olevaa ilmoituskorttia (vaalilomake nro 3, **liite 2**);
- 3) ikkunallisia vaalikuoria (vaalilomake nro 4, **liite 4**);
- 4) lähetekuoria (vaalilomake nro 6), jotka ovat etupuolen väriltään pääosin keltaisia ja joiden etu- ja takapuolelle on painettu punainen Pikakirje Exprès -merkki (vaalilomake nro 6, Ahvenanmaan maakunnassa 6a) (**liite 5**);
- 5) äänestäjistä pidettävät luettelot (luettelo ennakolta äänestäneistä; vaalilomake nro 7; **liite 6**),
- 6) Presidentinvaalissa Helsingin vaalipiirilautakunnan painattama ehdokasluettelo, joka ensimmäisessä vaalissa painettu valkoiselle paperille ja toisessa vaalissa ruskealle paperille sekä europarlamenttivaalissa europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmä.
- 7) oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä (**liite 8**);
- 8) lähetekuorten kuittauslista -lomakkeita (**liite 7**),
- 9) osoitteesta [vaalit.fi/yhteystiedot](http://vaalit.fi/yhteystiedot) tulostettu luettelo kaikkien keskusvaalilautakuntien postiosoitteista, sekä

## Tarvikkeet:

- 10) Vaalileimasin, jolla äänestysliput leimataan. Mukana on hyvä olla myös varaleimasin. Vaalileima on väriltään sinipunainen ja seuraavanlainen:



- 11) Tunnisteet vaalitoimikunnan jäsenille. Kaikilla vaalitoimikunnan jäsenillä tulisi vaaliviranomaisena toimiessaan olla rinnassaan näkyvillä rintamerkki tai vastaava tunniste, johon on merkitty henkilön tehtävä vaalitoimikunnassa (esimerkiksi "Varapuheenjohtaja", kaksikielisissä kunnissa "Varapuheenjohtaja - Viceordförande"). Tunnisteeseen voidaan liittää myös jäsenen nimi. Menettely auttaa äänestäjiä hahmottamaan, kuka on vaaliviranomainen;
- 12) Jäljennös kunnanhallituksen päätöksestä, jolla vaalitoimikunta on asetettu tai muu asiakirja, josta vaalitoimikunnan kokoonpano käy ilmi. Vaalitoimikunnan jäsenen yhteystietoja ei asiakirjassa kuitenkaan saa olla;
- 13) Kyniä, joilla äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Kynät voivat periaatteessa olla minkälaisia tahansa, esimerkiksi kuivamustekyniä tai lyijykyniä. Joidenkin viimeisimpien vaalien aikana julkisuudessa on joskus esitetty, että jotkut äänioikeutetut epäilevät lyijykynällä tehdyn äänestysmerkinnän helposti mahdollistavan vaalivilpin. Vaikka epäily on aiheuton, vaalien yleisen luotettavuuden turvaamiseksi äänestäjille on suositeltavampaa varata kuivamustekynä tai vastaava kynä äänestysmerkinnän tekemistä varten. Joka tapauksessa on varmistettava, että käytetään sellaisia kyniä, että äänestysmerkintä ei suttaa tai näy äänestyslipun läpi. Esimerkiksi tussikynät tai hyvin teräväkärkiset kuulakärkikynät eivät ole tästä syystä suositeltavia äänestysmerkinnän tekemiseen. Kyniä on hankittava riittävästi varalle ottaen huomioon, että eräiden vaaliviranomaisten kokemusten mukaan kuivamustekynät lakkaavat toimimasta jopa lyijykyniä helpommin;
- 14) Kyniä vaalitoimikunnan omaan käyttöön sekä toimistotarvikkeita (muistiinpanopaperia, kostutussieni, liimapuikko, suurennuslasi jne.);

## **Kalusteet:**

Laitosäänestyksessä voidaan tarvittaessa käyttää myös

- 15) Äänestyskoppeja tai vastaavia näkösuojia, joissa äänestysmerkintä voidaan tehdä vaalisalaisuus säilyttäen;
- 16) kannellista kuljetuslaatikkoa tai vastaavaa, johon valmiit lähetekuoret laitetaan;

## **Vaaliohjeet:**

- 17) Oikeusministeriön vaaliohjeita nro 3 (Ennakkoäänestys laitoksessa, tämä ohje). Jäsenten on tullut tutustua vaaliohjeisiin jo etukäteen, mutta ohjeet on syytä pitää jäsenten mukana myös äänestystoimituksessa.

## **It-laitteet ja tarvikkeet:**

Vaalitoimikunta voi käyttää äänioikeustietojärjestelmän mobiiliäänioikeuskyselyä äänestäjän kotikunnan selvittämiseen osana äänestystoimitusta. Käytöstä tulee sopia etukäteen keskusvaalilautakunnan kanssa.

Jos järjestelmää käytetään, keskusvaalilautakunnan tulee osoittaa vaalitoimikunnan käyttöön internet-yhteydellä varustettu mobiililaitte (tabletti, älypuhelin, kannettava tietokone) ja oikeusministeriön VAT-ohje nro 4e (Mobiiliäänioikeuskyselyn käyttöohjeet), jossa selostetaan järjestelmän käytön edellytykset ja itse käyttö.

### **4.2.3 Vaalimateriaalin säilyttäminen**

Vaalitoimikunnan jäsenten on säilytettävä hallussaan olevaa vaalimateriaalia huolellisesti ja siten, ettei mahdollisuutta sen väärinkäyttämiseen pääse syntymään.

## 4.2.4 Äänestyksen järjestelyt laitoksessa

### Yhteistoiminta laitoksen henkilökunnan kanssa

Suunnitellessaan ennakkoäänestyksen järjestämistä laitoksissa vaalitoimikunnan tulee hyvissä ajoin ottaa yhteys asianomaisen laitoksen johtoon ja pyrkiä toimeenpanemaan äänestys niin tarkoituksenmukaisella tavalla kuin se kulloinkin on mahdollista. Vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että äänestysjärjestelyt eivät vaaranna laitoksen varsinaisen toiminnan, kuten sairaalahoidon antamisen, häiriötöntä sujumista. Laitosäänestyksen järjestämistä suunniteltaessa parhaiten soveltuvat ajankohdat tulisi varmistaa etukäteen laitoksen henkilökunnalta.

Vaalitoimikunnan on yhteistyössä henkilökunnan kanssa lisäksi suunniteltava se, miten äänestystoimituksesta ja sen ajankohdista (päivämäärä/päivämäärät ja kellonaika) tiedotetaan riittävästi laitoksessa oleville äänioikeutetuille.

Vaalitoimikunnan tulee myös tarvittaessa pyytää laitoksen johdon tai muun asiantuntijan (esimerkiksi sairaalassa kyseistä henkilöä hoitava lääkäri) apua sen kysymyksen selvittämisessä, kykeneekö henkilö äänestämään, ja ratkaista asia tapauskohtaisesti.

### Äänestystilan sijainti

Äänestyspaikan (äänestystilan) sijainnissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota vaalisalaisuuden säilymiseen. Ennakkoäänestykselle varattu paikka on sijoitettava laitoksessa sellaiseen tilaan, joka ei ole muussa käytössä äänestämisen aikana. Äänestäjän on hankaluuksitta päästävä tähän tilaan.

Äänestyspaikan sijainnista on laitoksessa oltava tarpeellinen opastus. Kaksikielisessä kunnassa kilpien ja muiden yleisölle suunnattujen opasteiden on oltava suomen- ja ruotsinkielisiä. Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnissa opasteet on laadittava myös saamen kielellä. Äänestyspaikan sijainnissa on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että paikan valaistus on riittävä ja että äänestys voidaan hoitaa riittävät etäisyydet säilyttäen.

### Äänestyksestä tiedottaminen

Vaalitoimikunnan asiana on huolehtia siitä, että ennakkoäänestysajoista ja ennakkoäänestyksen tarkemmasta järjestelystä tiedotetaan etukäteen äänestäjille ennakkoäänestyspaikassa julkipantavin kuulutuksin tai tiedottein ja tarvittaessa muullakin sopivalla tavalla. Ennakkoäänestyksestä on tiedotettava tarvittaessa myös laitosten osastoissa ja potilashuoneissa.

Vaalitoimikuntien tulee etukäteen olla yhteydessä asianomaisen laitoksen johtoon ja sopia tiedottamisen järjestämisestä.

## Äänestyksen järjestäminen

Äänestys ennakoäänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalialaisuus säilyy.

Laitoksessa ennakoäänestys on tarvittaessa järjestettävä myös eri osastoissa ja potilashuoneissa tapahtuvaksi.

Sopivimmin ennakoäänestys esimerkiksi sairaalassa järjestettäneen siten, että vaalitoimikunta aluksi ottaa äänestäjiä vastaan laitoksen ruokasalissa tai muussa suurehkoissa, tarkoitukseen soveltuvassa huoneessa ja käy tämän jälkeen erikseen niiden liikuntakyvyttömiä vuodepotilaiden luona, jotka ovat ilmoittaneet olevansa halukkaat käyttämään äänioikeuttaan. Sopiva hetki mennä sisälle potilashuoneeseen ja tarvittavat hygieniajärjestelyt on tapauskohtaisesti vielä varmistettava esimerkiksi hoitohenkilökunnalta.

Kaikille asianomaisessa laitoksessa oleville ennakoäänestämiseen oikeutetuille on varattava mahdollisuus äänioikeutensa käyttämiseen. Vaalitoimikunnan on hyvä vielä ennen poistumistaan laitoksesta varmistaa henkilökunnalta, että kaikki halukkaat ovat saaneet mahdollisuuden äänestää.

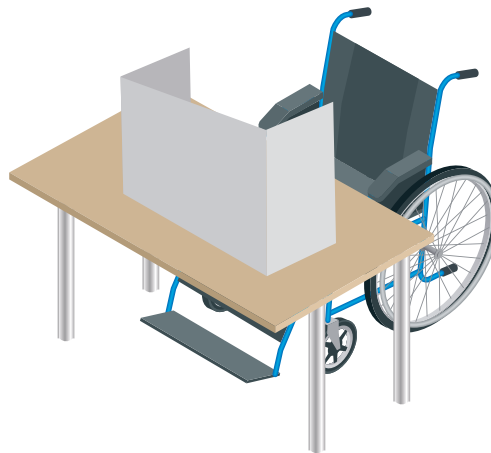
Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa oli vanhainkodissa, jossa oli yhteensä 123 asukasta neljällä osastolla, sovittu järjestettäväksi laitosäänestys sunnuntaina kello 12.30–13.45. Asukkaiden ruokailu oli aloitettu kello 12. Vaalitoimikunta tuli viimeiselle osastolle noin kello 13.30 ja viipyi ruokailuhuoneessa, jossa äänestys järjestettiin, noin 10–15 minuuttia. Vaalitoimitsijat eivät käyneet osaston huoneissa, vaan laitoksen henkilökuntaan kuuluva antoi vaalitoimikunnalle äänestyskalukkuutensa aiemmin ilmaiseiden ilmoituskortit. Erään asukkaan ilmoituskortti oli kuitenkin jäänyt henkilökunnan kiireestä johtuen huoneeseen, eikä hän sen vuoksi tullut kutsutuksi äänestämään. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi kanteluun antamassaan ratkaisussa (22.9.2009, dnro 3734/4/08), että vaalitoimikunnan tehtävänä on varmistua siitä, että laitoksissa asukkaat voivat käyttää äänioikeuttaan. Vanhainkodissa oli laitosäänestykseen varattu asukkaiden määrään nähden lyhyehkö aika. Vanhainkodin laitosäänestyksen toimeenpano kyseisen asukkaan osastolla ei tapahtunut laitoksen varsinaisen toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla eikä asukkaiden äänioikeuden käyttömahdollisuutta riittävästi turvaavalla tavalla.

## Äänestyskoppien tai vastaavien sijoittelu äänestystilassa

Vaalialaisuuden turvaamiseksi äänestäjän on voitava täyttää äänestyslippunsa rauhassa ja muiden katseilta suojassa. Tässä tarkoituksessa ennakoäänestyspaikkaan voidaan hankkia yksi tai useampi äänestyskoppi tai pöytä, joka on varustettu sellaisin suojuksin, jotta äänestäjä voi tehdä äänestysmerkintänsä kenenkään toisen näkemättä.

Äänestyskoppien tai vastaavien sijoittamisessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota vaalialaisuuden säilymiseen ja myös siihen, että valaistus äänestyskoppissa on riittävän hyvä. Äänestyskoppien välit ovat riittävän suuria, jotta kulku kuhunkin koppiin voi tapahtua häiritsemättä muissa kopeissa olevia äänestäjiä. Äänestyskoppeja ei siis pidä sijoitella siten, että kulku niihin tapahtuu muiden koppien takaa.

Niitä äänestäjiä varten, jotka eivät pääse äänestyskoppiin taikka pöydän ääreen äänestämään, tulisi vaalitoimikunnalla olla mukanaan sellainen suojuksella varustettu irrallinen kirjoitusalue, jonka turvin äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa.<sup>8</sup> Kuvaesimerkki:



Jos äänestyskoppeja tai vastaavia käytetään, vaalitoimikunnan on sovitettava keskusvaalilautakunnan kanssa niiden toimittamisesta ao. laitokseen.

## Ehdokastietojen ja äänestysohjeen pitäminen äänestäjien nähtävillä

Laitoksessa äänestävällä tulee olla mahdollisuus tutustua presidentinvaalin ehdokasluetteloon ja europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmään. Presidentinvaalin ehdokasluettelo on painettu ensimmäisessä vaalissa valkealle ja toisessa vaalissa ruskealle paperille. Vaalitoimikunnalla tulee olla mukanaan

<sup>8</sup> Eduskunnan oikeusasiamies on kuntavaalien 2017 yhteydessä tehdyssä tarkastuskertomuksessaan (5.4.2017) todennut, että syliin laitettava irrallinen kirjoitusalue ei turvaa vaalialaisuutta.

ehdokasluetteloita/ehdokaslistojen yhdistelmiä, jotka on asetettava ennakoäänestyspaikkaan siten, että äänestäjät voivat niihin vaivattomasti tutustua. Mikäli ennakoäänestyspaikassa on äänestyskoppi, sinne on asetettava ehdokasluettelo. Äänestyskopin ulkoseinälle ehdokasluettelo ei kuitenkaan tule kiinnittää.

Vaalitoimikunnan on pidettävä äänestäjien nähtävillä myös oikeusministeriön ohjetta äänestäjälle äänestysnumeron merkitsemisestä.

## 4.3 Laitosäänestyksen kulku

### 4.3.1 Laitosäänestyksen vaiheet

Laitosäänestyksessä on seuraavat vaiheet:

- Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen äänestäjälle
- Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun
- Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen
- Vaihe 4: Lähetekirjeen täyttäminen ja merkinnän tekeminen äänestäjistä pidettävään luetteloon
- Vaihe 5: Vaalikuoren ja lähetekirjeen sulkeminen lähetekuoreen

### Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen

- Totea äänestäjän henkilöllisyys henkilökortista, passista, ajokortista tai muusta vastaavasta (kuvallisesta ja virallisesta) asiakirjasta.
- Anna äänestäjälle yksi äänestyslippu ja kehoita häntä tekemään äänestysmerkintä niin, että vaalisalaisuus säilyy.

### 1 (i) Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjän on ennakoäänestykselle varattuna aikana ilmoitauduttava henkilökohtaisesti vaalitoimikunnalle. Asiamiehen välityksellä äänioikeutta ei voida käyttää.

Ilmoittautuessaan äänestämään äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimikunnalle selvityksen henkilöllisyydestään. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalitoimikunnalle asiakirja, joka todistaa äänestäjän



henkilöllisyyden (henkilöllisyystodistus). Tällaista asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalitoimikunta tuntee äänestäjän (HE 175/1995 vp.).

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 15.1.1997 (dnro 978/1/96) todennut muun ohella seuraavaa: Vaalilainsäädäntö edellyttää äänestäjän selvitysvelvollisuutta henkilöllisyydestään äänestettäessä. Henkilöllisyyden selvitysvelvollisuutta on pidettävä myös äänestäjän edun mukaisena. Äänioikeuden toteutumisen kannalta on olennaista, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä vaaliluetteloon tehdään oikean henkilön kohdalle.

Ennakoäänestyspaikkana olevassa laitoksessa ei ole välttämätöntä selvittää, onko äänestäjä merkitty äänioikeusrekisteriin ja onko hän siis äänioikeutettu. Kunnan keskusvaalilautakunta selvittää äänioikeuden tarkastaessaan ennakoäänestysasiakirjat vaalilain 63 §:n mukaisesti.

Vaalitoimikunta voi kuitenkin vaalitietojärjestelmän mobiiliäänioikeuskyselyä käyttäen selvittää, minkä kunnan kohdalle henkilö on merkitty äänioikeusrekisteriin, jotta ennakoäänestysasiakirjat voidaan varmasti toimittaa oikealle keskusvaalilautakunnalle. Mobiiliäänioikeuskyselyn käyttäminen on vaalitoimikunnalle vapaaehtoista. Kyselyn käytöstä tulee sopia etukäteen keskusvaalilautakunnan kanssa. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalitoimikunnan käyttöoikeuksista järjestelmään. Kyselyn käytöstä kerrotaan tarkemmin VAT-ohjeessa nro 4e.

## **Mistä asiakirjasta äänestäjän henkilöllisyys voidaan todeta?**

Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla poliisin antamalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös ulkomaisesta tai muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on

- henkilön täydellinen nimi,
- henkilötunnus tai syntymäaika,
- henkilön nimikirjoitus,
- henkilön valokuva sekä
- todistuksen antopäivä ja antajan allekirjoitus.

Henkilöllisyyden todistamiseen ei kelpaa pelkästään ilmoituskortti, eivätkä myöskään muut kuvattomat kortit ja asiakirjat.

Käräjäoikeus tuomitsi neljä vaalilautakunnan jäsentä sakkorangais-tukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Vuoden 1996 yhdistetyissä kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalilautakunnan jäsenet eivät olleet tarkastaneet erään äänestäjän

henkilöllisyyttä, vaan olivat antaneet hänen äänestää molemmissa vaaleissa pelkästään ilmoituskortin perusteella. Myöhemmin kuitenkin ilmeni, ettei ilmoituskortti ollut henkilön oma eikä hänellä alaikäisenä ollut edes äänioikeutta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa hovioikeuden päätökseen. Alaikäinen (12-v.) jätettiin tuomitsematta rangaistukseen, mutta hänelle ilmoituskortin antanut mies tuomittiin välillisenä tekijänä sakkorangastukseen vilpillisestä äänestämisestä. (Helsingin HO 28.5.1998, nro 1631)

## Henkilöllisyyden toteamisesta joissakin erityistilanteissa

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten iäkkäät äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa, eivätkä myöskään ole hankkineet tai voineet hankkia poliisin myöntämää maksutonta väliaikaista henkilökorttia. Mikäli vaalitoimikunta ei tunne tällaista äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalitoimikunnan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana se pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla mukanaan muita asiakirjoja, jotka – vaikkei niissä valokuva olekaan – saattavat varmentaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyydistodistuksen. Lisäksi äänestäjällä voi olla mukanaan saattajia, jotka kykenevät selvittämään paitsi oman henkilöllisyytensä, myös suullisesti todistamaan saatettavan henkilöllisyyden. Myös laitoksen henkilökunta yleensä auttaa henkilöllisyyden selvittämisessä.

Vaalitoimikunnan on edellä sanotuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeutensa mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin kun vaalitoimikunta pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 8.5.2012 (dnro OKV/98/1/2012) todennut muun ohella seuraavaa: Jos äänestäjä ei esitä vaalitoimitsijalle asiakirjaa, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden, äänestäjän on kyettävä muilla keinoilla vakuuttamaan vaalitoimitsija henkilöllisyydestään. Kysymys on virkavastuulla toimivan vaalitoimitsijan tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Jos toimintakyvyltään rajoittuneella äänestäjällä ei ole henkilöllisyydistodistusta, vaan äänestäjän henkilöllisyys pyritään todistamaan, yleensä muiden selvitysten lisäksi, hänen saattajansa esittämällä suullisella selvityksellä, äänestäjän henkilöllisyydestä vakuuttaminen voi edellyttää selityksen saamista siihen, miksi äänestäjälle ei ole hankittu henkilöllisyydistodistusta. [...] Lisäselvitystä pyydetessä on toimittava hienotunteisesti ja sovinnollisuutta edistäen. [...] Äänioikeuden käyttämisen oikeellisuuden varmistaminen on myös äänioikeutetun itsensä etu.

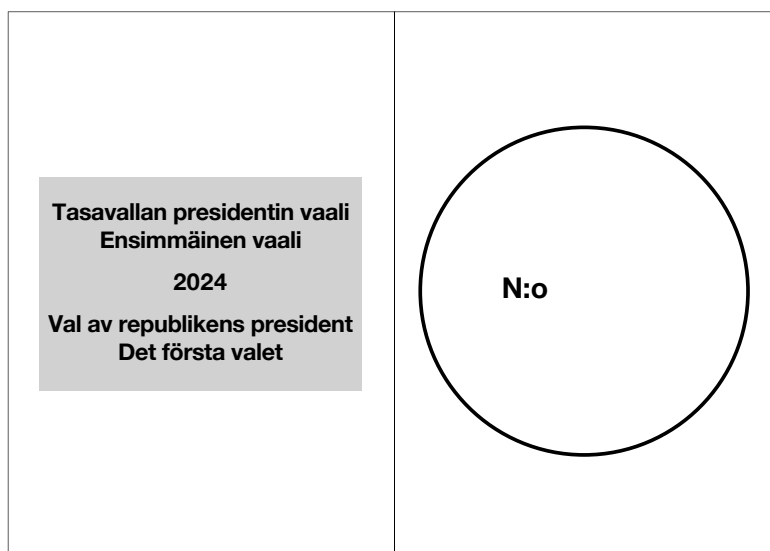
## 1 (ii) Äänestyslipun antaminen äänestäjälle

Kun äänestäjän henkilöllisyys on selvitetty, vaalitoimikunnan jäsen ohjeistaa äänestäjälle yhden ja ehdottomasti vain yhden äänestyslipun. Äänestyslippu annetaan äänestäjälle avattuna sisäpuoli (tekstipuoli) ylöspäin siten, että äänestyslipussa oleva teksti on oikein päin lipun vastaanottavan äänestäjän näkökulmasta (ja siis väärinpäin lippua antavan vaalitoimikunnan jäsenen näkökulmasta). Samalla on varmistuttava siitä, että se on painoasultaan virheetön ja nimenomaan kyseisissä vaaleissa käytettävä äänestyslippu. Presidentinvaalin osalta ensimmäisessä vaalissa käytetään vain valkealle paperille painettuja äänestyslippuja ja toisessa vaalissa vain ruskealle paperille painettuja äänestyslippuja.

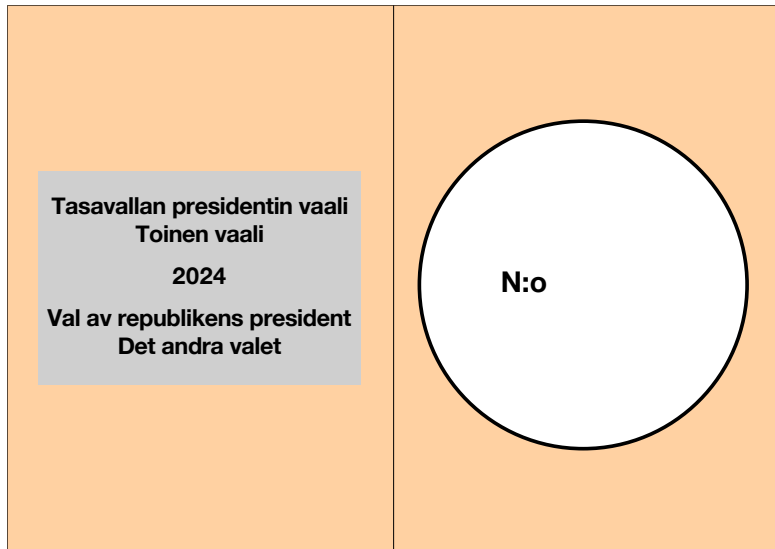
Mikäli äänestyslippu on painoasultaan virheellinen, annetaan äänestäjälle uusi äänestyslippu. Virheellinen äänestyslippu on revittävä.

Aikaisemmissa vaaleissa on esiintynyt tapauksia, joissa vaalikuoresta on löydetty kaksi toisiinsa reunoista kiinnittynyttä äänestyslippua, joista toisessa (päällimmäisessä) on ollut äänestysmerkintä, mutta ei vaalileimaa ja toisessa vaalileima, mutta ei äänestysmerkintää. Tämä on saattanut johtua siitä, että äänestäjälle on vahingossa annettu kaksi toisiinsa kiinnittynyttä äänestyslippua, eikä äänestäjä ole huomannut tätä. Vaalitoimikunnan on erityisesti tarkastettava, että tällaiset toisiinsa kiinnittyneet äänestysliput erotetaan toisistaan ja vain yksi äänestyslippu annetaan äänestäjälle.

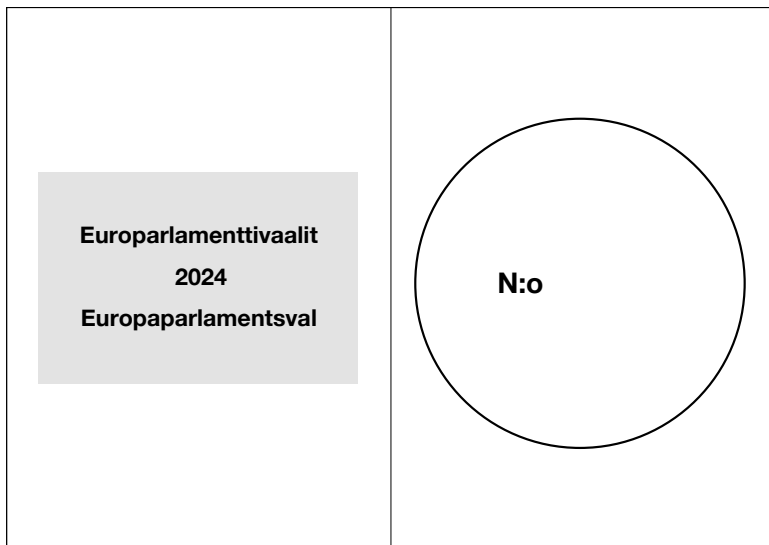
Vuoden 2024 presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa äänestyslippu on seuraavanlainen:



Vuoden 2024 presidentinvaalin toisessa vaalissa äänestyslippu on seuraavanlainen:



Vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa äänestyslippu on seuraavanlainen:



Muut vaaliasiakirjat (vaalikuori ja mahdollinen lähetekirjelomake) annetaan äänestäjälle vasta sitten kun tämä on tehnyt äänestysmerkinnän äänestyslippuun.

## 1 (iii) Äänestäjän ohjaaminen äänestämään

Äänestäjää on kehotettava tekemään äänestysmerkintä äänestyslippuun niin, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestysmerkintä on tehtävä sitä varten varatussa paikassa (esimerkiksi äänestyskopissa), jossa ei samanaikaisesti saa olla kuin yksi äänestäjä.

Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua presidentinvaalin ehdokasluetteloon ja europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmään. Vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että ehdokasluettelo / ehdokaslistojen yhdistelmä on ennakoöänestyspaikassa helposti nähtävillä.

Sekä presidentinvaalin että europarlamenttivaalien ehdokkaat ovat samat koko maassa, joten äänestäjä voi asuinpaikastaan riippumatta äänestää ketä tahansa ehdokasluetteloon/ehdokaslistojen yhdistelmään otettua ehdokasta.

Vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että äänestäjien nähtävillä pidetään myös oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä.

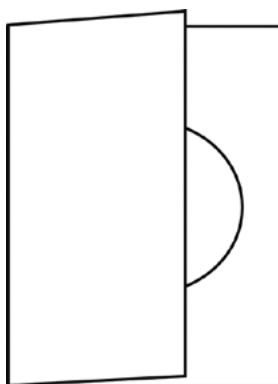
### Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

- Äänestäjä merkitsee äänestyslippuun ehdokkaansa numeron, taittaa äänestyslipun ja ojentaa lippua vaalitoimikunnalle.

### Äänestysmerkinnän tekeminen ja äänestyslipun taittaminen

Äänestäjä merkitsee äänestyslipussa olevaan ympyrään sen ehdokkaan numeron, jonka hyväksi hän antaa äänensä.

Äänestäjän on tämän jälkeen taitettava äänestyslippu keskeltä lipussa olevan taitekohdan mukaisesti siten, että äänestyslipun sisäpuoli jää näkymättömiin.



Mikäli äänestyslippu erhemerkinnän tai muun syyn vuoksi menee pilalle, on äänestäjälle tämän pyynnöstä annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Lipun voi repiä joko äänestäjä itse niin halutessaan tai vaalitoimikunta. Vaalitoimikunnan on ilmoitettava äänestäjälle, että tämä saa halutessaan itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja pitää revityt palaset.

### Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen

- Leimaa huolellisesti äänestäjän taittama äänestyslippu.
- Pyydä äänestäjää sulkemaan leimattu äänestyslippu vaalikuoreen.
- Tarkista lopuksi, että vaalikuori on pitävästi suljettu.

#### 3 (i) Äänestyslipun leimaaminen

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, tulee esittää se taitettuna vaalitoimikunnan jäsenelle leimattavaksi.

Vaalitoimikunnan on ehdottomasti leimattava äänestyslippu. Leimaamaton äänestyslippu on mitätön. Äänestyslippua ei saa leimata valmiiksi etukäteen, vaan vasta sitten kun äänestäjä on tehnyt siihen äänestysmerkinnän ja tuo sen vaalitoimikunnalle. Äänestyslipun leimaamatta jättäminen on virkavirheeksi katsottava laiminlyönti.

Leima on lyötävä **keskelle** taitetun äänestyslipun kääntöpuolta ja siten, että siitä jää **selvä jälki**. Mikäli leimasin rikkoutuu tai siitä loppuu väriaine, vaalitoimikunnan on välittömästi pyydettävä keskusvaalilautakunnalta uusi leimasin tai lisää väriainetta.



Äänestyslippuun saa löydä vain yhden leiman. Huonoa leimausta ei saa yrittää korjata niin, että lyödään toinen leima viereen. Jos leimaus ei onnistu riittävällä tavalla, lippu on revittävä ja äänestäjää on kehoitettava täyttämään uusi äänestyslippu.

Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakunta oli havainnut tarkastamistaan äänestyslipuista lukuisia tapauksia, joissa leimaus oli ollut niin puutteellinen, ettei siitä näkynyt juuri muuta kuin ääriiviivat. Äänestyslippu, jossa ei ole leimaa, on mitätön.

Äänestyslippu on leimattava äänestäjän läsnä ollessa ja niin, että äänestyslippu on koko leimaamisen ajan äänestäjän silmälläpidon alaisena.

### 3 (ii) Leimatun äänestyslipun sulkeminen vaalikuoreen

Kun äänestyslippu on leimattu, vaalitoimikunnan jäsenen on annettava äänestäjälle vaalikuori ja äänestäjän on välittömästi vaalitoimikunnan nähden pantava äänestyslippu vaalikuoreen ja suljettava kuori liimaten eli siten, että kostutetaan kuoren lipassa oleva liimapinta ja painetaan lippa kiinni. Vaalikuorta ei saa sulkea muulla tavoin (esimerkiksi teipillä). Liimaamisessa voidaan käyttää kostutussientä. Tarvittaessa, mikäli vaalikuoren sulkeminen liimapintaa kostuttamalla ei onnistu, voidaan sulkemiseen käyttää tavallista liimaa (esimerkiksi liimapuikkoa).

Vaalikuorta ei saa leimata eikä siihen saa tehdä muitakaan merkintöjä.



Äänestyslippu pidetään kiinnitettuna koko leimaamisen ja vaalikuoreen sulkemisen ajan. Vaalitoimikunta ei missään tapauksessa saa avata äänestyslippua taitoksestaan.

Vaalitoimikunnan on tarkistettava, että vaalikuori on pitävästi suljettu. Tarvittaessa äänestäjälle on annettava uusi vaalikuori tai liimaa vaalikuoren sulkemiseksi.

#### **Vaihe 4: Lähetekirjeen täyttäminen ja merkinnän tekeminen äänestäjistä pidettävään luetteloon**

- Pyydä äänestäjää allekirjoittamaan ilmoituskortti tai, jos hänellä ei ole mukanaan ilmoituskorttia, täyttämään ja allekirjoittamaan lähetekirjelomake.
- Päivää ja allekirjoita itse ilmoituskortti tai lähetekirjelomake.
- Kirjoita lopuksi äänestäjän nimi äänestäjistä pidettävään luetteloon.

#### **4 (i) Lähetekirjeen täyttäminen**

Lähetekirjeen tarkoitus on se, että sen avulla äänestäjän vaalikuori voidaan toimittaa hänen oman kuntansa keskusvaalilautakunnalle, riippumatta siitä, missä ennakkoäänestyspaikassa hän on äänestänyt.

Laitosäänestyksessä ennakkoäänestyksen lähetekirjeenä käytetään joko 1) äänioikeusilmoitukseen (ilmoituskorttiin) sisältyvää lähetekirjettä tai 2) erillistä lähetekirjelomaketta.

Ilmoituskorttia käytetään aina ensisijaisesti ja lähetekirjelomaketta vain, jos äänestäjällä ei ole ilmoituskorttia mukanaan.

Lähetekirjeen täyttäminen selostetaan seuraavassa kahdella tavalla riippuen siitä, kumpaa asiakirjaa lähetekirjeenä käytetään:

- kun käytetään ilmoituskorttia (i.a) ja
- kun käytetään lähetekirjelomaketta (i.b).

#### **4 (i.a) Ilmoituskorttiin sisältyvän lähetekirjeen täyttäminen**

Digi- ja väestötietovirasto on lähettänyt postitse tai sähköisesti jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin ”Ilmoitus äänioikeudesta” (Vaalilomake nro 3s, 3r tai 3u; liite 2).



Ilmoituskortti sisältää äänioikeus-osan ja lähetekirje-osan. Jos äänestäjällä on ilmoituskortti mukanaan ennakoäänestyspaikassa, sitä voidaan käyttää äänestäjän ennakoäänestyksen lähetekirjeenä.

Äänestäjän on vaalitoimikunnan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava ilmoituskortin lähetekirje-osa, joka sisältää äänestäjän vakuutuksen siitä, että hän on itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen, ja annettava allekirjoitettu ilmoituskortti vaalitoimikunnalle. Jos äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin ennen kuin hän on sulkenut leimatun äänestyslipun vaalikuoreen, vaalitoimikunnan on kehotettava äänestäjää yliviivaamaan tämä allekirjoitus ja allekirjoittamaan ilmoituskortin lähetekirje-osa uudelleen vaalitoimikunnan läsnä ollessa.

#### 4 (i.b) Lähetekirjelomakkeen täyttäminen

Ne ennakoäänestäjät, joilla ei ole mukanaan edellisessä luvussa tarkoitettua ilmoituskorttia, täyttävät aina erillisen lähetekirjelomakkeen (vaalilomake nro 5; liite 3). Oranssilla painettua lähetekirjelomaketta ei tule antaa niille äänestäjille, joilla on mukanaan ilmoituskortti. Lomake on painettu kokoon A4 siten, että lomake voidaan taittaa keskellä olevaa katkoviivaa pitkin. Haluttaessa lomakkeen tyhjä alaosa voidaan myös repiä pois.

Lähetekirjelomakkeen täyttää äänestäjä (äänestäjän avustamisesta ks. luku 4.4). Vaalitoimikunnan on kuitenkin syytä mahdollisuuksien mukaan tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot selvästi. Vaalitoimikunta voi liitteessä 3 olevan esimerkin mukaisesti täyttää ohjeiksi muutamia lähetekirjelomakkeita ja asettaa ne ennakoäänestyspaikkaan äänestäjien nähtäviksi.

Lähetekirjelomakkeen täyttäminen ei ole salaista. Tätä varten äänestyspaikassa tulee olla oma pöytä tai muu sopiva tila.

Lähetekirjelomakkeeseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) Vastaanottaja-kenttään merkitään äänestäjän kotikunnan eli sen kunnan keskusvaalilautakunta, joka äänestäjän ilmoituksen mukaan on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen. Keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite on merkittävä selvästi. Keskusvaalilautakuntien osoitteet ilmenevät muun muassa oikeusministeriön vaalisivuilta [www.vaalit.fi/kuntien-keskusvaalilautakunnat](http://www.vaalit.fi/kuntien-keskusvaalilautakunnat), josta ne voidaan tulostaa vaalitoimikuntien käyttöön.
- 2) Äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus tai, jos se ei ole tiedossa, syntymäaika ja nykyinen osoite.
- 3) Äänestäjän allekirjoitus eli hänen vakuutuksensa siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Täytettyään lähetekirjelomakkeen äänestäjä antaa sen vaalitoimikunnalle.

#### 4 (ii) Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus lähetekirjeeseen

Sen jälkeen, kun äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai täyttänyt ja allekirjoittanut lähetekirjeen, vaalitoimikunnan puheenjohtajan on:

- 1) tarkistettava, että ilmoituskortti on nimenomaan kyseisen äänestäjän ilmoituskortti ja että äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai että äänestäjä on merkinnyt lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja allekirjoittanut sen. Erityisesti on syytä tarkistaa, että kunnan keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite on merkitty selvästi vastaanottajakenttään (jotta se näkyy lähetekuoren ikkunasta); ja
- 2) allekirjoituksellaan todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin. Ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen kohtaan ”Vaaliviranomainen täyttää” merkitään
  - a) päiväys ja kunta, jonka alueella ennakoäänestyspaikka on (esim. ”18.1.2024 Mikkeli”); sekä
  - b) vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus.

Ilmoituskorttiin tai lähetekirjelomakkeeseen ei saa merkitä sen laitoksen nimeä, jossa ennakoäänestys on tapahtunut.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakoäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannelta lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu varmuutta, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyn tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008 08/0817/3). Ratkaisu jäi lainvoimaiseksi.

#### 4 (iii) Äänestäjistä pidettävä luettelo

Vaalitoimikunnan on pidettävä äänestäjistä luetteloä käyttäen sitä varten laadittua lomaketta (luettelo ennakolta äänestäneistä, vaalilomake nro 7; liite 6). Luetteloä on pidettävä kunkin laitoksen osalta erikseen.

Luettelolomakkeen etupuolelle on merkittävä:

- 1) äänestäjän nimi; kaikkia etunimiä ei ole tarpeen merkitä; etunimien asemesta voidaan myös käyttää niiden alkukirjaimia;
- 2) tilastollista tarkoitusta varten äänestäjän nimen kohdalle sitä varten varattuun sarakkeeseen rasti, jos äänestäjä on mies;

- 3) kunta, joka äänestäjän ilmoituksen mukaan (tai, jos äänestäjällä on ilmoituskortti mukanaan, siitä saatavan selvityksen mukaan) on merkitty hänen kohdalleen äänioikeusrekisteriin;
- 4) päivä, jolloin ennakolta äänestäminen on tapahtunut;
- 5) kunta, jonka alueella ennakkoäänestyspaikkana oleva laitos on (esimerkiksi "Salo"); sekä
- 6) ennakkoäänestyspaikassa äänestäneiden kokonaislukumäärä ja äänestäneiden miesten lukumäärä.

Luettelolomakkeen kääntöpuolelle on merkittävä:

- 7) ennakkoäänestyspäivät ja kellonajat;
- 8) vaalitoimikunnan kokoonpano laitosaänestystä toimitettaessa; sekä
- 9) kohtaan "Huomautuksia" tarpeelliset merkinnät, jos ennakkoäänestyksessä on tapahtunut jotakin sellaista, joka on vaikuttanut toimituksen säännölliseen kulkuun, esimerkiksi jos toimitus on ylivoimaisen esteen takia ollut pakko keskeyttää. Tähän kohtaan on merkittävä myös äänestäjien itse valitsemien avustajien nimet (ks. luku 4.4).

Luettelolomake on tarkistettava ja sen allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa jäsen. Täytetty luettelolomake on samalla vaalitoimikunnan pöytäkirja, joten erillisen pöytäkirjan pitäminen vaalitoimikunnassa ei ole tarpeen.

Pidettäessä luetteloa voidaan siihen ainakin niissä tapauksissa, joissa äänestämässä on samalla kertaa useita henkilöitä, merkitä äänestäjän nimi jo silloin, kun hän ilmoittautuu äänestämään ja hänelle annetaan tarvittavat asiakirjat. Muut tiedot merkitään luetteloon vasta sen jälkeen, kun äänestäjä on luovuttanut lähetekirjeen ja vaalikuoren vaalitoimikunnalle. Jos sen jälkeen, kun äänestäjän nimi on merkitty luetteloon, äänestäjä ei jostain syystä voi tai halua äänestää, vedetään nimen päälle viiva niin, että nimi edelleen näkyy selvänä. Nimen viereen kirjoitetaan "ei lueta".

Luettelolomakkeen täyttöesimerkki on liitteenä 6.

Luettelolomakkeessa on tilaa 25 nimelle. Jos yhden laitoksen äänestäjät eivät mahdu yhteen lomakkeeseen, jatketaan seuraavalle lomakkeelle. Jos luettelolomakkeita on yhtä laitosta kohden käytetty useampia kuin yksi, nidotaan lomakkeet äänestyksen päätyttyä yhdeksi nipuksi, lomakkeet numeroidaan ja päällimmäiseen lomakkeeseen merkitään äänestäneiden miesten lukumäärä ja äänestäneiden kokonaislukumäärä. Tarvittaessa voidaan eri äänestyspäivinä käyttää eri luettelolomaketta.

## Vaihe 5: Lähetekirjeen ja vaalikuoren sulkeminen lähetekuoreen

- Sulje vaalikuori ja allekirjoitettu ilmoituskortti tai vaalikuori ja täytetty ja allekirjoitettu lähetekirjelomake keltaiseen lähetekuoreen.

Vaalitoimikunta sijoittaa keltaiseen lähetekuoreen

- vaalikuoren ja lähetekirjeenä käytetyn ilmoituskortin tai
  - vaalikuoren ja täytetyn erillisen lähetekirjelomakkeen
- ja sulkee lähetekuoren huolellisesti liimaamalla. Äänestäjän on voitava koko ajan seurata toimitusta.

Vaalitoimikunnan on ehdottomasti pidettävä huoli siitä, että kuhunkin lähetekuoreen suljetaan vain yksi vaalikuori ja yksi lähetekirje.

Asiakirjat on sijoitettava lähetekuoreen siten, että vastaanottajan nimi (kunnan keskusvaalilautakunta) ja osoite selvästi näkyvät lähetekuoren oikeanpuoleisesta ikkunasta. Vaalikuorta ei saa sijoittaa ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen osoitepuolelle siten, että se saattaa siirtyä osoitteen tai kuittausmerkin nähtävälle eteen.



Vaalitoimikunnan on vielä syytä tarkistaa, että sekä vaalikuori että lähete kuori ovat hyvin suljetut.



Vaalitoimikunnan on säilytettävä haltuunsa saamiaan lähete kuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla. Tärkeää on, että äänestäjä voi vakuuttua siitä, että hänen äänestyksensä on kaikilta osin sujunut asianmukaisesti.

Lähete kuoret on jo tässä vaiheessa syytä lajitella siten kuin jäljempänä tässä ohjeessa selostetaan.

#### 4.3.2 Vaiheet 1–5: Yhteenveto

Ennakoäänestyksen kulku on edellä esitetyn mukaisesti tiivistettynä seuraava:

- 1) Äänestäjä ilmoittautuu vaalitoimikunnalle ja hänen henkilöllisyytensä selvitetään. Äänestäjälle annetaan yksi äänestyslippu.
- 2) Äänestäjä tekee äänestyslippuun äänestysmerkinnän sitä varten varatussa paikassa.
- 3) Äänestäjä luovuttaa taitetun äänestyslipun vaalitoimikunnalle leimattavaksi. Vaalitoimikunnan jäsen leimaa lipun ja antaa äänestäjälle vaalikuoren. Äänestäjä sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.
- 4) Äänestäjä allekirjoittaa ilmoituskortin lähete kirje-osan tai, jos lähete kirjelo maketta käytetään, täyttää lähete kirjelo makkeen ja allekirjoittaa sen. Vaalitoimikunnan puheenjohtaja merkitsee ilmoituskortin lähete kirje-osaan tai lähete kirjelo makkeeseen päiväyksen ja ennakoäänestyspaikan sijaintikunnan nimen sekä allekirjoituksensa. Lopuksi vaalitoimikunnan puheenjohtaja tai jäsen merkitsee äänestäjän nimen äänestäjistä pidettävään luetteloon.

- 5) Vaalitoimikunnan puheenjohtaja tai jäsen sulkee vaalikuoren ja lähetekirjeen lähetekuoreen.

## 4.4 Äänestäjän avustaminen

- Avusta äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä ja/tai lähetekirjeen täyttämässä, jos hän sitä pyytää.
- Jos äänestäjällä on oma avustaja mukanaan, kirjaa avustajan nimi ylös.

### 4.4.1 Kuka voi toimia äänestäjän avustajana?

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimikunnan jäsenen on avustettava häntä äänestämässä. Avustaja voi avustaa äänestäjää muun muassa merkinnän tekemisessä äänestyslippuun ja täyttämällä äänestäjän puolesta lähetekirjelomakkeen.

Henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna myös itse valitsemaansa avustajaa, ei kuitenkaan sellaista henkilöä, joka on ehdokkaana asianomaisissa vaaleissa tai joka on ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Tämä koskee näkövammaisten ja muiden toimintarajoitteisten henkilöiden lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä.

### 4.4.2 Miten avustajan tulee toimia?

Se, joka avustaa äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä, on velvollinen tunnollisesti täyttämään, mitä äänestäjä osoittaa ja pitämään salassa äänestystoimituksessa saamansa tiedot. Avustaja ei missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä.

Mikäli äänestäjä ei esimerkiksi vamma vuoksi kykene tekemään mitään merkintöjä tai mikäli hän osaa tehdä ainoastaan puumerkin, lähetekirjeeseen voidaan merkitä kohtaan ”Äänestäjän allekirjoitus” esimerkiksi ”Matti Virtasen puolesta Liisa Lahtinen”.

### 4.4.3 Vaalitoimikunnan merkinnät

Vaalitoimikunnan on selvitettävä äänestäjän itsensä valitseman avustajan nimi ja merkittävä se äänestäjistä pidettävän luettelon kohtaan ”Huomautuksia”.

## 4.5 Järjestyksen ylläpito

- Huolehdi siitä, että järjestys ennakkoäänestyspaikassa säilyy.
- Huolehdi siitä, että äänestäjien vaalivapaus säilyy.

Vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että järjestys ennakkoäänestyspaikassa säilyy moitteettomana ja vaalitoimitus sujuu häiriöttä. Ennakkoäänestyspaikassa saapuvilla olevien on noudatettava niitä määräyksiä, joita vaalitoimikunta harkitsee tarpeelliseksi antaa.

Äänestysaikana on erityisesti valvottava, ettei ennakkoäänestyspaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä pidetä puheita eikä julkipanna tai jaeta painettuja tai kirjoitettuja kehotuksia eikä millään tavalla vaikuteta tai yritetä vaikuttaa vaalivapauteen. Mikäli määräyksiä tässä suhteessa rikotaan tai yritetään rikkoa, vaalitoimikunnan on heti poistettava häiritsijä ennakkoäänestyspaikasta, tarvittaessa poliisiviranomaisen avulla.

Vaalitoimikunnan on järjestyksen ylläpitämiseksi tarvittaessa pidettävä huoli siitä, että äänioikeuttaan jo käyttäneet poistuvat viipymättä ennakkoäänestyspaikan äänestystilasta.

## 4.6 Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

- Lajittele lähetekuoret 1) oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitettuun ja 2) muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitettuun.
- Vie oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret keskusvaalilautakunnalle äänestyspäivän päätteeksi.
- Huolehdi, että muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret toimitetaan niille postitse ilman viivytystä.

### 4.6.1 Yleistä

Vaalitoimikunnan tulee huolehtia siitä, että lähetekuoret toimitetaan asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle heti kun se äänestyksen tapahduttua on mahdollista.

Mikäli lähetekuoria ei voida jonakin ennakoäänestyspäivänä toimittaa ennakoäänestyspaikasta edelleen saman päivän aikana, vaalitoimikunnan on säilytettävä ne lukitussa tai muutoin varmassa paikassa siihen asti, kunnes ne voidaan toimittaa eteenpäin.

Lähetekuoren on ehdottomasti oltava perillä asianomaisessa keskusvaalilautakunnassa viimeistään vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen klo 19.

#### 4.6.2 Lähetekuorten lajittelu

Vaalitoimikunnan on lajiteltava haltuunsa kertyneet lähetekuoret kahteen ryhmään:

- oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret ja
- muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret.

#### 4.6.3 Lähetekuorten toimittaminen

### Oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret

Vaalitoimikunnalle kertyvät lähetekuoret ovat yleensä suurimmaksi osaksi oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitettuja. Vaalitoimikunnan tulee viedä nämä lähetekuoret suoraan keskusvaalilautakunnalle äänestyspäivän päätteeksi. Vaalitoimikunnan on pyydettävä keskusvaalilautakunnan edustajalta vapaamuotoinen kuittaus lähetekuorten vastaanottamisesta. Kuittauksessa on mainittava vastaanotettujen lähetekuorten lukumäärä sekä päivämäärä ja kelloaika. Omalle keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret saa antaa postin kuljetettavaksi vain painavasta syystä, jollaisena pidetään lähinnä vain pitkiä etäisyyksiä.

### Muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret

Vaalitoimikunnan on huolehdittava, että muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret lähetetään niille postitse. Vaalitoimikunta voi joko itse huolehtia postittamisesta tai sopia keskusvaalilautakunnan kanssa siitä, että keskusvaalilautakunta suorittaa postituksen vaalitoimikunnan puolesta. Tärkeää on, että postittaminen suoritetaan ripeästi.

Jos vaalitoimikunta huolehtii itse lähetekuorten postittamisesta, sen tulee huomioida seuraavaa. Lähetekuoret tulee postittaa mahdollisimman pian laitosäänestyksen päätyttyä. Jos laitosäänestys toimitetaan viimeisenä ennakoäänestyspäivänä tiistaina, kuoret tulee jättää postitettaviksi vielä saman päivän



aikana. Lähetekuoria ei saa jättää suoraan kirjelaatikoihin vaan ne on jätettävä lähimpään postitoimipaikkaan tai asiamiespostiin käyttäen lähetekuorten kuitauslista -lomaketta (liite 7). Posti tai asiamiesposti tekee lomakkeeseen vastaanottokuittauksen.

Kaikki lähetekuoret kulkevat postissa pikakirjeinä. Lähetekuoret on tästä huolimatta ehdottomasti ehdittävä jättää postin kuljetettavaksi viimeistään vaalipäivää edeltävänä keskiviikkona (presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa 24.1; presidentinvaalin toisessa vaalissa 7.2; europarlamenttivaalissa 5.6.). **ennen asianomaisen postitoimipaikan viimeistä jättöaikaa.** Mainitun ajankohdan jälkeen postitettava lähetekuori ei ehdi vaalilain 63 §:ssä säädettyssä määräajassa perille edes pikakirjeenä. Oikeusministeriö toimittaa keskusvaalilautakunnille luettelon, johon on koottu kaikkien Postin myymälöiden ja myyntipisteiden viimeiset jättöajat kunnittain. Keskusvaalilautakunnan on tarvittaessa kopioitava ja jaettava luettelo vaalitoimikunnille ja ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoille.

## 4.7 Vaalimateriaalin palauttaminen ennakkoäänestyksen päätyttyä

- Palauta vaalimateriaali keskusvaalilautakunnalle ennakkoäänestyksen päätyttyä.

Ennakkoäänestyksen päätyttyä vaalitoimikunnan on viipymättä palautettava keskusvaalilautakunnalle sen määrämällä tavalla

- vaalileimasin,
- luettelo ennakolta äänestäneistä -lomakkeet (vaalilomake nro 7),
- lähetekuorten kuitauslista -lomakkeet,
- ehdokasluettelot/ehdokaslistojen yhdistelmät sekä oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä sekä
- käyttämättä jääneet äänestysliput ja muut vaaliasiakirjat päällyksessä, johon on merkittävä lähetyksen sisältö (esimerkiksi ”Käyttämättömiä ennakkoäänestysasiakirjoja”) ja lähettäjä.

Vaalitoimikunnan on säilytettävä lähetekuorten luovutuskuittaukset vähintään kolme kuukautta.

## 5. MUITA OHJEITA

### 5.1 Oikeusministeriön vaalisivut

Oikeusministeriön vaalisivuilla ([www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi)) on muun muassa yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja.

### 5.2 Oikeusministeriön palvelunumero

Oikeusministeriöllä on äänestäjiä varten maksuton palvelunumero 0800 9 4770 (suomenkielisille) ja 0800 9 4771 (ruotsinkielisille). Tarkoitus on, että äänestäjä voi tiedustella numerosta ennakoäänestyspaikkojen osoitteita ja aukioloaikoja. Numerossa annetaan äänestäjän kysyessä myös keskeisiä äänestysohjeita (henkilöllisyystodistus mukaan jne.) sekä autetaan kirjeäänestysmateriaalin tilaukseen liittyvissä kysymyksissä. Palvelu on tarkoitettu äänestäjille. Vaaliviranomaisen ei tule soittaa numeroon muutoin kuin poikkeustapauksissa.

Vuoden 2024 vaaleissa on käytössä myös Whatsapp-viestipalvelu äänestäjille. Palveluun voi lähettää viestin numeroon 050 438 8730.

### 5.3 Vaaliviranomaisten yhteystiedot

Oikeusministeriön, ulkoministeriön, kuntien keskusvaalilautakuntien ja Digi- ja väestötietoviraston yhteystiedot ovat nähtävissä oikeusministeriön vaalisivuilla <http://vaalit.fi/yhteystiedot>.

### 5.4 Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa

Kunnan keskusvaalilautakunta opastaa ja neuvoo tarvittaessa vaalitoimikuntia koko ennakoäänestyksen ajan.

## Eräitä määräaikoja vuoden 2024 presidentinvaalissa

Ensimmäisen vaalin vaalipäivä 28.1.2024  
Mahdollisen toisen vaalin vaalipäivä 11.2.2024

Ajankohta	<sup>1</sup>	Toimija	Toimenpide	Vaali- laki
Elo-syyskuu 2021		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
28.7.2023 aikaisintaan		Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen voi alkaa	<sup>2</sup>
28.7.2023 aikaisintaan		Puolue	Presidentinvaalin kampanja-aika alkaa	<sup>3</sup>
Elokuu 2023 viimeistään		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakkoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakkoäänestyspaikkoina olevien muiden kuin ympärivuorokautista hoitoa antavien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §

<sup>1</sup> Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

<sup>2</sup> Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

<sup>3</sup> Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Lauantai 28.10.2023 aikaisintaan		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneelle	66 c § 4 mom.
Perjantai 3.11.2023 klo 12 viimeistään <sup>4</sup>		Kunnanhallitus/ Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.
Perjantai 3.11.2023 klo 12 viimeistään		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom
Maanantai 4.12.2023 viimeistään	55.	Oikeusministeriö	Puoluekisteriin merkittyjen puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	32 §
Maanantai 4.12.2023 viimeistään	55.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Päätös ehdokashakemusten vastaanoton järjestelyistä  Päätöksestä laadittava kuulutus annetaan tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pannaan nähtäväksi vaalipiiri-	34 §

<sup>4</sup> Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 8.12.2023. Oikeusministeriön kirjeestä 2.6.2023 (VN/17100/2023) ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 3.11.2023.

			lautakunnan kokoushuoneis- tossa sekä julkaistaan viralli- sessa lehdessä.	
Perjantai 8.12.2023 klo 24	51.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom.
Maanantai 11.12.2023 viimeistään	48.	Puolue ja valitsijajyh- distys	Vaaliasiamiehen ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakun- nalle	131 § 4 mom.
Tiistai 12.12.2023 ennen kello 16	47.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus viimeistään annettava Helsingin vaalipiiri- lautakunnalle	132 §
Keskiviikko 13.12.2023 viimeistään	46.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin perustami- nen	18 § 1 mom.
Maanantai 18.12.2023	41.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin nähtä- vänäpidon aloittaminen Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa	23 §
Maanantai 18.12.2023	41.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ehdokashakemusten tarkastami- nen ja mahdolliset huomautuk- set vaaliasiamiehille ja ehdok- kaiden keskinäisen järjestyksen määräminen ehdokasluetteloa varten	35–37 §
Viipymättä		Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ilmoitus valtioneuvostolle, jos määräajassa on asetettu vain yksi ehdokas	136 §
Välittömästi saatuaan 136 §:ssä tarkoitetun ilmoituk- sen		Valtioneuvosto	Valtioneuvosto toteaa ainoan ehdokkaaksi asetetun tulevan valituksi tasavallan presiden- tiksi, ilmoittaa valituksi tulleele kirjallisesti ja antaa asiasta kuu- lutuksen, joka julkaistaan Suo- men säädöskokoelmassa	136 §
Keskiviikko 20.12.2023 ennen kello 16	39.	Vaaliasiamies	Oikaisut ja täydennykset ehdo- kashakemuksiin ja niihin liitet- tyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 20.12.2023 kello 16 jälkeen	39.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdo- kashakemusten uudelleen käsit- teleminen ja päätökset ehdo- kashakemusten johdosta	39 §
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Mahdollinen ehdokashakemus- ten ratkaisemisen jälkeen teh- tävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta presidentinvaalin ehdo- kasluetteloon	40 §

Torstai 21.12.2023 viimeistään	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Tiedonanto asetetuista ehdokkaista, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	135 §
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Presidentinvaalin ehdokasluettelon laatiminen	42 § 1 mom.
Torstai 21.12.2023 aikaisintaan presidentinvaalin ehdokasluettelon laatimisen jälkeen	38.	Ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	<sup>5</sup>
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
Torstai 4.1.2024 viimeistään	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom.
Keskiviikko 10.1.2024	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestyksen aloittaminen suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Perjantai 12.1.2024 viimeistään ennen kello 16	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen Digi- ja väestötietovirastolle	24 § 1 mom.
Maanantai 15.1.2024	13.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä Digi- ja väestötietoviraston päätöksen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetuista ratkaisuista aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom.
Viipymättä edellä mainittujen päätösten jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom. sekä 26 § 2 ja 3 mom.

<sup>5</sup> Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

Viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta; valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on 26.1 §:n nojalla itseoikaisuna merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 kello 12	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiäänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
Keskiviikko 17.1.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa	47 § 1 mom.
Lauantai 20.1.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 23.1.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom.
Keskiviikko 24.1.2024 kello 18 alkaen <sup>6</sup>	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittamien keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Perjantai 26.1.2024 kello 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 26.1.2024 kello 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Lauantai 27.1.2024 viimeistään	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakoilmoituksen toimittaminen Valtiontalon tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	<sup>7</sup>

<sup>6</sup> Tulostamisen valmistelujen vuoksi äänioikeusrekisteri suljetaan käyttäjiltä tuntia ennen vaalilain 71 § 1 momentissa säädettyä määräaika.

<sup>7</sup> L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

Sunnuntai 28.1.2024 kello 9-20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 §, 127 § 1 mom. ja 189 § 1 mom.
Sunnuntai 28.1.2024 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä kello 10	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakoöänten (ml. kirjeänten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 28.1.2024 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
Maanantai 29.1.2024 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.
Tiistai 30.1.2024 kello 10 aloitettavassa ko- kouksessa	2.	Vaalipiirilautakunta	Kunkin ehdokkaan ensimmäi- sessä vaalissa vaalipiirissä saa- man äänimäärän vahvistaminen ja ilmoittaminen Helsingin vaa- lipiirilautakunnalle	137 §
Tiistai 30.1.2024 viipy- mättä saatuaan 137 §:ssä tarkoitettut ilmoitukset	2.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ensimmäisessä vaalissa koko maassa kullekin ehdokkaalle an- nettujen äänten ja äänten koko- naismäärän vahvistaminen ja il- moittaminen oikeusministeriölle	138 § 1 mom.
Viipymättä		Valtioneuvosto	Jos ensimmäisessä vaalissa joku ehdokas on koko maassa saanut enemmän kuin puolet annetuista äänistä, todetaan, että hän tullut valituksi tasavallan presiden- tiksi, mistä ilmoitetaan valituksi tulleele ja julkaistaan kuulutus Suomen säädöskokoelmassa	138 § 2 mom.
Viipymättä		Oikeusministeriö	Jollei kukaan ole tullut ensim- mäisessä vaalissa valituksi, an- netaan kuulutus ensimmäisen vaalin tuloksesta ja toisen vaalin toimittamisesta, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	139 §
<b>Mahdollinen presidentinvaalin toinen vaali</b>				
Viipymättä	12.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Laatii ehdokasluettelon toista vaalia varten (sekä päivittää val- takunnallisen ehdokasrekisterin tiedot)	42 § 2 mom
Tiistai 30.1.2024 ennen kello 16	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää koti- äänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan kes- kusvaalilautakunnalle (jollei ole ilmoittautunut jo ensimmäisen vaalin yhteydessä)	55 § 1 mom



Keskiviikko 31.1.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Toisen vaalin ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa sekä kotiaäänestyksen aloittaminen	
Lauantai 3.2.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Toisen vaalin ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	
Tiistai 6.2.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Toisen vaalin ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa ja kotiaäänestyksen lopettaminen	
Keskiviikko 7.2.2024 kello 18 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	
Perjantai 9.2.2024 kello 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 9.2.2024	2.	Kunnan keskusvaalilautakunta	Toisen vaalin ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63.1 §
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Sunnuntai 11.2.2024	<b>VP</b>	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 ja 127 § 2 mom
Sunnuntai 11.2.2024 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä kello 10	<b>VP</b>	Vaalipiirilautakunta	Ennakoäänten laskeminen	86 § 1 mom
Sunnuntai 11.2.2024 kello 20 jälkeen	<b>VP</b>	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 § 1 mom
Maanantai 12.2.2024 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom
Keskiviikko 14.2.2024 kello 18	3.	Vaalipiirilautakunta	Kummankin ehdokkaiden toisessa vaalissa vaalipiirissä saaman äänimäärän vahvistaminen; ehdokkaiden äänimäärien ja vaalissa annettujen äänten kokonaismäärän ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	141 §

Keskiviikko 14.2.2024	3.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Koko maassa kummallekin ehdokkaalle toisessa vaalissa annettujen äänten lopullisen määrän vahvistaminen ja ilmoittaminen valtioneuvostolle	142 § 1 mom
Torstai 15.2.2024	4.	Valtioneuvosto	Toteaa, kumpi ehdokkaista on tullut valituksi tasavallan presidentiksi ja ilmoittaa päätöksestä valituksi tulleelle sekä antaa kuulutuksen vaalin tuloksesta, joka julkaistaan Suomen sääädöskokoelmassa	142 § 2 mom
Sunnuntai 25.2.2024	14.	Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen päättyy	<sup>8</sup>
Sunnuntai 25.2.2024		Puolue	Presidentinvaalin kampanja-aika päättyy	<sup>9</sup>
Perjantai 1.3.2024		Tasavallan presidentti	Tasavallan presidentti ryhtyy toimeensa <sup>10</sup>	<sup>11</sup>
Vaalien toimittamisen jälkeän		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä ja rekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Arkistotulosteen ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Kahden kuukauden kuluessa vaalin tuloksen vahvistamisesta (joko torstai 28.3.2024 tai maanantai 15.4.2024)		Ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaali-asiamies tai tämän varamies	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	<sup>12</sup>

<sup>8</sup> Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 8 § 1 mom. Jos presidentinvaalin toista vaalia ei toimiteta, määräaika on sunnuntai 11.2.2024.

<sup>9</sup> Puoluelaki 8 § 3 mom. Jos presidentinvaalin toista vaalia ei toimiteta, määräaika on sunnuntai 11.2.2024.

<sup>10</sup> Mikäli presidentti tulee valituksi jo ensimmäisessä vaalissa, hän ryhtyy toimeensa torstaina 1.2.2024.

<sup>11</sup> Perustuslaki 55 § 1 momentti

<sup>12</sup> Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 § sekä laki säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930) 3 ja 5 §.

# Eräitä määräaikoja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa

Vaalipäivä 9.6.2024

Ajankohta	<sup>1</sup>	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Elo-syyskuu 2021		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
Elokuu 2023 viimeistään		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
Lauantai 9.12.2023 aikaisintaan		Europarlamenttivaalien ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen voi alkaa	<sup>2</sup>
Lauantai 9.12.2023		Puolue europarlamenttivaaleissa	Europarlamenttivaalien kampanja-aika alkaa	<sup>3</sup>
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakoäänestyspaikkoina olevien muiden kuin ympärivuorokautista hoitoa antavien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §
Lauantai 9.3.2024 aikaisintaan		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneille	66 c § 4 mom.

<sup>1</sup> Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

<sup>2</sup> Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

<sup>3</sup> Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Hyvissä ajoin		Digi- ja väestötietovirasto	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttävälle EU:n muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa	22 §
Torstai 21.3.2024 ennen klo 16 viimeistään	80.	Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen	Ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle siitä, että haluaa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa tai aikaisemmin tehdyn ilmoituksen peruutus	18 § 5 mom.
Viipymättä 21.3.2024 jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselle niistä kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetuista kansalaisista, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeuttaan Suomessa	162 §
Perjantai 22.3.2024 klo 12 mennessä		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
Perjantai 22.3.2024 klo 12 mennessä	<sup>4</sup>	Kunnanhallitus/Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom.

<sup>4</sup> Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 19.4.2024, mutta oikeusministeriön kirjeestä 2.6.2023 VN/17100/2023 ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 22.3.2024.

Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom.
Perjantai 19.4.2024 klo 24	51.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom. sekä 19 § 2 mom.
Maanantai 22.4.2024 viimeistään	48.	Oikeusministeriö	Puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen europarlamenttivaalien osalta Helsingin vaalipiirilautakunnalle	31 § ja 32 §
Maanantai 22.4.2024 viimeistään	48.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräys ehdokashakemusten vastaanottomenettelystä ja kuulutus siitä	34 §
Maanantai 22.4.2024	48.	Puolue	Ilmoitus puolueen vaaliasiamiehestä ja hänen varamiehestään (nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot) Helsingin vaalipiirilautakunnalle	170 § 4 mom.
Keskiviikko 24.4.2024 viimeistään	46.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom. ja 19 § 2 mom.
Maanantai 29.4.2024	41.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin nähtävänäpidon aloittaminen Digi- ja väestötietovirasto määräämissä paikoissa	23 § 1 mom.
Torstai 30.4.2024 ennen klo 16 viimeistään	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta annettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle	171, 173 ja 175 §
Viipymättä		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle EU:n muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta	177 §
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus EU:n muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta tämän kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle	177 §
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus Helsingin vaalipiirilautakunnalle Suomessa vaalikelpoisen henkilön asettumisesta ehdokkaaksi Euroopan unionin muussa jäsenvaltiossa samoissa vaaleissa	176 §

Viiden työpäivän kuluessa pyynnöstä		Digi- ja väestötietovirasto	Muussa EU:n jäsenvaltiossa ehdokkaaksi asetetun Suomen kansalaisen vaalikelpoisuutta koskevien tietojen toimittaminen muun jäsenvaltion viranomaiselle	177a § <sup>5</sup>
Maanantai 6.5.2024	34.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille  Puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäisen järjestyksen määrittäminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten	35–37 §
Keskiviikko 8.5.2024 ennen klo 16	32.	Vaaliasiamies	Tarvittaessa oikaisut ja täydennykset ehdokashakemuksiin ja niihin liitettyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 8.5.2024 kello 16 jälkeen	32.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen käsitteleminen ja päätökset ehdokashakemusten johdosta	39 §
Perjantai 10.5.2024 ennen klo 12	31. <sup>6</sup>	Vaaliasiamies	Sellaisen puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen peruutus, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan ei ole hyväksytty	40 § 2 mom.
Perjantai 10.5.2024 ennen ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Mahdollinen ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään	40 §
Perjantai 10.5.2024	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
Ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän jakelu	44 §
Perjantai 10.5.2024	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
Perjantai 10.5.2024	31.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeitse äänestäminen alkaa	66 d § 1 mom.

<sup>5</sup> HE 162/2018 vp.

<sup>6</sup> Torstai 9.5. Helatorstai

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	<sup>7</sup>
Torstai 16.5.2024 viimeistään	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa  Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Digi- ja väestötietovirasto merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi 26 § 5 mom. perusteella.	21 § 4 mom.  21 § 4 mom. ja 26 § 5 mom.
Keskiviikko 22.5.2024	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestys voidaan aloittaa suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Perjantai 24.5.2024 ennen klo 16 viimeistään	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen Digi- ja väestötietovirastolle.	24 § 1 mom.
Maanantai 27.5.2024	13.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä Digi- ja väestötietoviraston päätöksen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom. ja 5 mom.
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen	26 § 2 mom., 25 § 2 mom. ja 26 § 3 mom.
Viimeistään 7. päivänä tiedoksisaannista tai siitä päivästä, jolloin päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta ja valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on	27 § 1 mom.

<sup>7</sup> Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

			26 §:n nojalla merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi.	
Tiistai 28.5.2024 klo 12 lukien	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiaänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 § 1 mom.
Keskiviikko 29.5.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa sekä kotiaänestyksen alkaminen	47 § 1 mom.
Lauantai 1.6.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 4.6.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa ja kotiaänestyksen lopettaminen	47 § 1 mom.
Keskiviikko 5.6.2024 klo 18 alkaen <sup>8</sup>	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Perjantai 7.6.2024 ennen klo 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 7.6.2024 klo 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä.	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Lauantai 8.6.2024	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakoilmoituksen toimittaminen Valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	<sup>9</sup>
Sunnuntai 9.6.2024 klo 9–20	<b>VP</b>	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 § <sup>10</sup>

<sup>8</sup> Tulostamisen valmistelujen vuoksi äänioikeusrekisteri suljetaan käyttäjiltä tuntia ennen vaalilain 71 § 1 momentissa säädettyä määräaika.

<sup>9</sup> L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

<sup>10</sup> Lisäksi maakuntauudistuksen voimaanpanolaki 12 § (eduskunnan käsittelyssä)



Sunnuntai 9.6.2024 aikaisintaan klo 15 tai erityisestä syystä aikaisintaan kello 10	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakko�nten (ja kirje�nten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 9.6.2024 klo 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava �ntenlaskenta	78 §
Maanantai 10.6.2024 viimeist�n klo 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen �nten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.
Keskiviikko 12.6.2024 klo 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien tuloksen vahvistaminen ja �nim�erien sekä �nten ilmoittaminen viipymättä Helsingin vaalipiirilautakunnalle	178 §
Keskiviikko 12.6.2024 viipymättä em. ilmoituksen jälkeen		Helsingin vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien kokoomaan tuloksen vahvistaminen, tuloksen ilmoittamisen oikeusministeriölle, tuloksen kuuluttaminen ja valtakirjan toimittaminen valituille	179, 181 ja 182 §
14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus Helsingin hallinto-oikeudelle Helsingin vaalipiirilautakunnan p�tt�ksest�, jolla europarlamenttivaalien tulos on vahvistettu	100–102 §
Sunnuntai 23.6.2024	14.	Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien vaalien vaalikampanjan toteuttamiskulujen aiheutuminen p�tt�y	<sup>11</sup>
Sunnuntai 23.6.2024		Puolue	Vaalien kampanja-aika p�tt�y	<sup>12</sup>
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen �nioikeusrekisterist�	29 § 3 mom.
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	�nioikeusrekisteriss� olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom.
Kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta (maanantaina 12.8.2024 viimeist�n)		Euroopan parlamentin jäseneksi valittu ja varajäseneksi vaalien tulosta vahvistettaessa m�ar�tt�	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtionalouden tarkastusvirastolle	<sup>13</sup>
Viimeist�n 31.12.2024 ja vaalikauden kaikkina vuosina tarvittaessa		Euroopan parlamentin jäsen ja varajäsen (tarvittaessa)	Jälki-ilmoituksen toimittaminen vaalirahoituksesta Valtionalouden tarkastusvirastolle	<sup>14</sup>

<sup>11</sup> L ehdokkaan vaalirahoituksesta 2 § 1 mom.

<sup>12</sup> Puoluelaki 8 § 3 mom.

<sup>13</sup> Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

<sup>14</sup> L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 a §.

## LIITE 2: Ilmoituskortti

### Lähettäjä

Digi- ja väestötietovirasto  
Lintulahdenkuja 2 D  
00530 HELSINKI puh. 0295 536 220  
FINLAND

### Vastaanottaja

Tavallinen  
Tiina Marita  
Pohjoinen Rautatiekatu 28 A 36  
00160 HELSINKI  
FINLAND

### Kunta, äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka

Helsinki  
5A Punavuori A  
Punavuoren asukastalo Betania  
Perämiehenkatu 13

### Vaalipäivän äänestysaika

Ensimmäinen vaali	Toinen vaali
28.1.2024 klo 9.00 - 20.00	11.2.2024 klo 9.00 - 20.00

Tietolähde: Väestötietojärjestelmä 8.12.2023

## Ilmoitus äänioikeudesta presidentinvaalissa

Tasavallan presidentti valitaan välittömällä, tarvittaessa kaksivaiheisella vaalilla. Sinulla on äänioikeus vuonna 2024 toimitettavassa presidentinvaalissa. Jos kukaan ehdokkaista ei saa sunnuntaina 28.1.2024 toimitettavassa vaalissa yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan sunnuntaina 11.2.2024 uusi vaali (toinen vaali) kahden ensimmäisessä vaalissa eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Vaalin mahdollisesta kaksivaiheisuudesta johtuen olet saanut kaksi samanlaista äänioikeusilmoitusta, yhden kumpaakin vaalia varten.

### Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.

Ennakköäänestyksen ajanjakso.  
Ennakköäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

1. vaali: Suomessa 17. - 23.1.2024 ja ulkomailla 17. - 20.1.2024
2. vaali: Suomessa 31.1. - 6.2.2024 ja ulkomailla 31.1. - 3.2.2024

Yleiset ennakköäänestyspaikat aukioloaikaoneen

[www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi) ja tämän ilmoituksen liite

### Missä ja miten voit äänestää?

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla taikka tietyin edellytyksin laitos- ja kotiaänestyksessä tai kirjeitse ulkomailta. Tarkemmat äänestysohjeet löytyvät tästä äänioikeusilmoituksesta. Omassa vaalipiirissä sijaitsevat yleiset ennakköäänestyspaikat löydät tämän ilmoituksen liitteestä ja kaikki yleiset ennakköäänestyspaikat osoitteesta [www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi) tai maksuttomasta vaalipalvelunumerosta 0800 9 4770.

### Ennakköäänestys laitoksessa ja kotiaänestys

Voit äänestää ennakköäänestyspaikassa, jos olet siellä hoidettavana, sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta. Jos kykyäsi liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, että et pääse äänestyspaikalle ilman kohtuuttomia vaikeuksia, voit tietyin edellytyksin äänestää ennakköäänestyspaikassa kotona. Kotiaänestykseen oikeutetun henkilön kanssa samassa taloudessa asuva omaishoitaja voi tietyin edellytyksin äänestää samalla kertaa. **Kotiaänestykseen tulee ilmoittautua viimeistään tiistaina 16.1.2024 (mahdollisessa toisessa vaalissa viimeistään tiistaina 30.1.2024) ennen kello 16 oman kotikunnan keskusvaalilautakunnalle** (yhteystiedot kääntöpuolella) puhelimitse tai kirjallisesti. Mahdollisen toisen vaalin kotiaänestyksen sinun ei tarvitse enää erikseen ilmoittautua, jos olit ilmoittautunut ensimmäisen vaalin kotiaänestykseen. Tarkemmat ohjeet kotiaänestyksestä: [www.vaalit.fi/aanestaminen-kotona](http://www.vaalit.fi/aanestaminen-kotona).

### Mitä on otettava mukaan äänestykseen?

Vaalilain (714/1998) mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään vaalivirkailijalle selvityksen henkilöllisyydestään. Ota siis todistus henkilöllisyydestäsi mukaasi. Jos sinulla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voit saada poliisilaitokselta maksuttoman, väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Sitä hakiessasi tarvitset kaksi passikuvaa.

### Ketä ehdokasta voit äänestää?

Voit äänestää asuinpaikastasi riippumatta ketä tahansa presidentinvaalin ehdokasluetteloon otettua ehdokasta. Ehdokasluettelo on nähtävillä äänestyspaikoilla sekä osoitteessa [www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi).

### Kirjeäänestys

Voit äänestää kirjeitse ulkomailta, jos asut tai olet keuleet ulkomailla ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan eikä sinulla siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa etkä voi tai halua äänestää ulkomailla olevassa yleisessä ennakköäänestyspaikassa. Kirjeäänestystä varten sinun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat haluamaasi **ulkomailla olevaan osoitteeseen** oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti ministeriön vahvistamalla lomakkeella. Tilauslomake ja tilausohjeet löytyvät sivustolta [www.vaalit.fi/kirjeaanestys](http://www.vaalit.fi/kirjeaanestys). Saat kirjeäänestysasiakirjat automaattisesti samassa lähetyksessä myös mahdollista toista vaalia varten.

### Lisätietoa äänestämisestä:

[www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi)

Tietoa myös muilla kielillä.  
Information also in other languages

0800 9 4770

Oikeusministeriön maksuton  
vaalipalvelunumero

Kotikuntasi  
keskusvaalilautakunta

Yhteystiedot kääntöpuolella

Digi- ja väestötietovirasto tai  
Ahvenanmaan valtionvirasto (äänioikeus)

Yhteystiedot tämän sivun yläosassa

## Näin äänestät äänestyspaikassa:

<b>1</b> 	<b>2</b> 	<b>3</b> 	<b>4</b> 
Vaalilain mukaan äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaansa numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Numeromallit ovat alla. Älä tee lippuun muita merkintöjä.	Taita äänestyslippu siten, että merkitsemäsi numero jää taitoksen sisäpuolelle eikä näy ulospäin.	Vie taitettu lippu vaalivirkkailijalle leimattavaksi.	Pudota leimattu lippu vaaliurnaan tai, jos äänestät ennakkoon, sulje lippu ruskeaan vaalikuoreen ja allekirjoita vaalivirkkailijan ohjeiden mukaan lähetekirje.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos kykysi tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saat käyttää avustajana valitsemaasi henkilöä tai vaalivirkkailijaa.

## Ennakoäänestyksen lähetekirje

01 Helsingin vaalipiiri

Täytetään ennakoäänestyspaikassa ja vain silloin, kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Ennakoäänestäjä

Tavallinen  
Tiina Marita  
Pohjoinen Rautatiekatu 28 A 36  
00160 HELSINKI  
FINLAND

Vaaliviranomainen

091 5A puh. (09) 3101 3344  
Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunta  
Kaisaniemenkatu 3 B 16, 3. kerros  
00100 HELSINKI  
FINLAND

### Ennakoäänestyksen vaalivirkkailija täyttää

Todistan, että ennakoäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.

Päiväys

18/11/2024

Ennakoäänestyspaikan nimi tai  
laitosäänestyksessä kunnan nimi

Helsinki

Vaalivirkkailijan allekirjoitus

Olli Suominen

### Ennakoäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

120345-1234

Äänestäjän allekirjoitus

Tiina Tavallinen

### LIITE 3: Lähetekirjelomake

#### LÄHETEKIRJE FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare

*Leskinen  
Helmi Marjatta*

Vastaanottaja Mottagare

*Kiteen kaupungin  
Keskusvaalilautakunta  
Kiteentie 25  
82500 Kitee*

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelseid

*170260-011R*

Nykyinen osoite Nuvarande adress

*Hovintie 25  
82500 Kitee*

Vaalilomake no 5. Valiblankett nr 5

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.  
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort

*18 / 1 2024*

*Kitee*

Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus  
Valförrättarens/Valbestyrelsens ordförandes underskrift

*Raili Ketonen*

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäneen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen  
leimattuna vaalikuoreen.

Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstsedeln och inneslutit den  
avstämplad i valkuvertet.

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

*Helmi Leskinen*

**VAALIKUORI  
VALKUVERT**







VAALITOIMITSIJA TAI VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALFÖRRÄTTAREN ELLER VALBESTYRELSEN

Huomautuksia Anmärkning  Äänestäjien itse valitsemat avustajat Biträden som utsetts av de röstande	Alma Kelkun avustajana toimi Veikko Järvinen.

VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALBESTYRELSEN

Ennakköäänestyspäivät ja kellonajat Dagar och klockslag för förhandsröstningen	18.1.2024 Klo 9-12.00 ja 13.30-16.30
	19.1.2024 Klo 9-12.00 ja 13.30-16.30
Vaalitoimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen Valbestyrelsens ordförande, viceordförande och medlem  Varajäsenet Suppleanter	Reino Kauppinen, pj.
	Auli Kiviaho, vpj.
	Satu Siekkinen, j.
Allekirjoitukset Underskrift	<input checked="" type="checkbox"/> Luettu ja tarkastettu Uppläst och justerat Vaalitoimikunnan puheenjohtaja Valbestyrelsens ordförande Reino Kauppinen
	Vaalitoimikunnan jäsen Valbestyrelsemedlem Satu Siekkinen



## LIITE 7: Lähetekuorten kuittauslista -lomake

### LÄHETEKUORTEN KUITTAUSLISTA

Kuittauslista postin kuljetettavaksi jätetyistä  
ennakkoäänestyksen lähetekuorista

Lähettäjä

Rantasalmen (kunnan/kaupungin)

Ennakkoäänestyksen vaalitoimitsija

Vaalitoimikunta

Keskusvaalilautakunta

Ulkoasiainministeriö

### Lähetysten vastaanotto- ja toimipaikan

nimi: 58900 | Rantasalmi  
Postinumero Postitoimipaikka

Postituspäivämäärä

Lähetekuorien lukumäärä

Postin kuittaus päiväys

Postituspäivämäärä	Lähetekuorien lukumäärä	Postin kuittaus päiväys
<u>18, 1, -24</u>	<u>15</u> kpl	<u>Armi Raunetsalo 18.1.2024</u>
<u>18, 1, -24</u>	<u>12</u> kpl	<u>Armi Raunetsalo 18.1.2024</u>
<u>19, 1, -24</u>	<u>10</u> kpl	<u>Armi Raunetsalo 19.1.2024</u>
<u>/ /</u>	kpl	
<u>/ /</u>	kpl	
<u>/ /</u>	kpl	
<u>/ /</u>	kpl	
<u>/ /</u>	kpl	

Lähettäjä merkitsee päivittäin tähän listaan lähetekuorten kappalemäärän. Posti antaa lähetysten vastaanotosta kuittauksen ( nimi ja päiväys tai päivämääräleima).  
Kuorissa on "postikuori"-maksumerkintä, jolloin kirjelijä lähetysten lähetylistää postittaessa ei käytetä.

Vänd

## OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

## INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

# **PRESIDENTINVAALI, 1. VAALI**

28.1.2024

## **Ennakkoäänestys:**

Suomessa 17.–23.1.2024

Ulkomailla 17.–20.1.2024

# **PRESIDENTINVAALI, 2. VAALI**

11.2.2024

## **Ennakkoäänestys:**

Suomessa 31.1.–6.2.2024

Ulkomailla 31.1.–3.2.2024

---

# **EUROPARLAMENTTIVAALIT**

9.6.2024

## **Ennakkoäänestys:**

Suomessa 29.5.–4.6.2024

Ulkomailla 29.5.–1.6.2024



**OIKEUSMINISTERIÖ**  
**JUSTITIEMINISTERIET**